

DUHOVNO ŽIVLJENJE

En los Sacramentos nos encontramos con Dios

Los Sacramentos —sobre todo, la Eucaristía— renuevan la presencia de Cristo de una manera privilegiada. A través de ellos nos encontramos con El, y por El, con el Padre y entre nosotros. Dios hubiera podido hacer las cosas de otra manera. Sin embargo, las hizo así, acomodándose a la naturaleza humana. Los signos forman parte de nuestra existencia cotidiana: desde el apretón de manos, hasta los colores de un club. Podrán cambiar, pero difícilmente desaparecer. ¿Acaso la palabra no es un signo, y no lo son las lágrimas y las sonrisas?

Como ya se dijo a propósito del Bautismo, los Sacramentos no suplen la fe, sino que son sus signos. No son gestos mágicos, y si bien son eficaces por sí mismos, no lo son por sí solos. Su eficacia depende también de las disposiciones personales de quien los recibe. En otras palabras, los Sacramentos no deben “aislarse” de la Palabra de Dios, que alimenta nuestra fe, ni de la oración, que nos hace entrar en diálogo con El para que vivamos de esa fe.

Y por supuesto, los Sacramentos no “agotan” la acción de Dios ni “monopolizan” su poder salvador. Dios siempre tiene recursos “a mano” para que los hombres se encuentren con El. Los Sacramentos son los medios ordinarios y más adecuados, que el mismo Jesús puso a nuestro alcance. Pero muchos no llegan a conocerlos y otros no comprenden que deben recibirlos. Más que forzarlos a que lo hagan, debemos ayudarlos a que logren su unión con Dios por otro camino.

Pregovori o smehu

Pošten smeh je več vreden kot dva joka. (slovenski)

Kdor zadnji smeje, se najslajše smeje. (slovenski)

Kadar se smeješ, te vsi vidijo; kadar jočeš, nihče ne opazi. (judovski)

Kdor se v petek smeje, se v nedeljo joče. (slovenski)

Ne veseli se vselej ta, ki se smeje. (slovenski)

Nasmeh je kot pomladni dan. (francoski)

Pri hudobnih ljudeh gre vse na smeh. (slovenski)

Ni vse zlato, kar se sveti; pa tudi ni vsak prijatelj, ki se ti smeje. (slovenski)

Obilen smeh je na ustih norcev. (slovenski)

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LETO 49

MAJ 1982

Po poklicu romarji - osip - na cilju

1. Smo na poti. Od kod? Kam? Kako? Bog nam kaže pot. Po Njegovi volji smo romarji. Prihajamo od Njega in se k Njemu vračamo. Vsaj On si nas je tako zamislil — kot božje romarje, po poteh, ki nam jih je On načrtal v svet. Dal nam je noge, telo, dušo, luč razuma, pomoč milosti, On sam hoče biti spremljevalec — soromar od začetka do konca življenja. Med potjo si izbiramo in živimo začasno človeške poklice. Nad vsemi temi pa vera v Boga vabi vsakega človeka na romanje iz časa v večnost, po poklicu smo romarji.

2. Vsi? Ne nujno. Smo svobodni. Kolik je svetovni osip? 30%, 60%, kje celo 90% ali več? Po človeško tako gledamo in ocenjujemo stanje verskega življenja v svetu. Do dna pa res samo Bog pozna človekovo srce in število prostovoljnih romarjev. Toda čutimo pravico in dolžnost, da po Mariji Boga prosimo za milost minimalnega oz. čim manjšega osipa med slovenskim ter svetovnim krščanskim romanjem v Očetovo hišo. Prošimo, da bo udeležba večja od osipa!

3. Na cilju. Po učenju II. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora je Cerkev romarica. Božji dobrotni načrt vključuje vse človeštvo v to nepreštevljivo procesijo teles in duš z zemlje k Bogu. Koliko nas bo prišlo na cilj? Ga bomo celo mi sami dosegli? Bog daj! Končno je ta velika prošnja — izrečena ali ne — vključena v molitve, pesmi, čustva, celo solze, na vseh naših romanjih, tu ali v Sloveniji ali kjerkoli po svetu. Po Mariji Boga prosimo, da bi se med potjo nihče ne zgubil, da bi vsi prišli na cilj, da bi se vsi zveličali: mi sami, domači, sorodniki, prijatelji, rojaki, vsi ljudje! Tak je božji načrt, zakaj naj bi bile naše prošnje manjše?

Po božji volji smo romarji po poklicu. Prosimó božjo Moč, naj bo osip čim manjši. Po Mariji prosimó Boga, da se bo vsa naša procesija sešla na cilju, pri Bogu — na začetku in koncu vseh človeških in božjih poti!

J. Re.

Marija - ljubezen v nebesnomodrem plašču

Od slik, ki so visele na stenah v kmečki izbi doma, so mi najbolj ostale v spominu tri: dve enako veliki podobi Marijinega in Jezusovca srca v kotu s Križanim v sredini in posebno velika slika brezjanske Matere božje z Jezuščkom v naročju. Rada sem gledala to podobo ljubezni, pa tudi breztežne blesteči, zlati kronici na njunih glavah. Privlačevale so me poteze Marijinega obraza, na katerih je milo vladala ponotranjena svetloba tiste vsemogočne sile, ki zmore razsvetliti slednje zatemnjeno okno tega sveta. Pozimi sem nabirala telohe, pomladi zvončke ter jih postavljala v kot pred Križanega, a tudi pred brezjansko Mater božjo, katere široki okvir so lepšale le pisane papirnate vrtnice.

Celo eden mojih prvih otroških spominov se navezuje na to Marijo. Že mama je namreč bila njena častilka, pa tudi stara mama! Ko sem prišla s sedmimi meseci na svet, in še kot dvojček, sva s sestrico kazali premalo zanimanja za

ta svet. Takrat je mama več kot dva meseca trepetala za kar dve nebogljenki! Naredila je zaobljubo, da bo šla z nama na Brezje, kakor hitro bova z Marijino in njeno pomočjo dovolj veliki in močni, da bova lahko prenesli tako naporno pot, ki je bila povezana tudi z večurno vožnjo z vlakom. Še danes se spominjam začudenja štiriletne deklice, ki je prvič v življenju videla romarje po kolenih drsati v krogu okoli oltarja. Vse je bilo neznansko svečano in nenavadno, mama pa se mi je zdela dobre volje, kot že dolgo ne. Toda to romanje k Mariji Pomagaj na Brezje je bilo le začetek še mnogih drugih obiskov različnih Marijinih božjih poti, ki so me v mojem nagnjenju do Jezusove matere utrjevale in potrjevale. Zgodilo se je celo, da sem v njeno podobo na oltarju lahko strmela skozi odprtino ključavnice v zaklenjenih cerkvenih vratih. Kako skrivnostno je žarela sredi temne cerkve kot večna lučka neskočne svetlobe, tam, v tisti tihi

Rojaki, živeči v Velikem Buenos Airesu, bomo obhajali žegnanje v cerkvi Marije Pomagaj v nedeljo 23. maja.

romarski cerkvi sredi avstrijskega gozda — Marija Snežna, skoraj pozabljena od ljudi! Pre-tresljiva je bila tudi šmarniška

pobožnost med vojno v naši majni vasi, ki ni premogla niti podružniške cerkve niti kapele. Dekleta, žene in otroci smo se zbirali na razpotju pred velikim lesenim križem, ker je bilo v farno cerkev, oddaljeno dobrih pet kilometrov, preveč nevarno hoditi. Slišalo se je šumenje vode, ki je tekla čez veliko koló sosednjega mlina, ko smo iz srca, upajoč, da se bodo naši očetje, možje, bratje in sinovi živi vrnili iz vojne, prepevali: „Ti nebeške ključe imaš, o Marija, kar te prosimo, nam daš...“

Od takrat bodo kmalu potekla štiri desetletja! Mnogi častilci Marije bodo poromali k enemu izmed njej posvečenih božjih hramov. V dejstvu, da je Jezus, naš Odrešenik, poklical v nebesa svojo mater kot prvo do popolnosti odrešeno človeško bitje, bodo videli primer božje ljubezni in milosti, to je božje pripravljenosti, da odreši in poveliča tudi nas. Marija je kot Odrešenikova mati ne-

ločljivo povezana z učlovečenjem božjega Sina, je torej del božjega odrešilnega načrta. Njena popolna predanost božji besedi izpričuje tudi njeno veliko vero, ljubezen do Boga, Jezusa in do nas. Ta mati vere, kot jo imenujejo moderni mariologi, je ostala trdna tudi ob najtežji preizkušnji — pod križem, na katerem je umiral njen toliko ljubljeni Sin! Marija, ta mati kralja „kraljestva, ki ni od tega sveta“, je kot del nove božje zaveze s človekom prisotna med nami. Kot vsem tistim, ki se ji vedno znova priporočajo in iščejo pri njej tolažbe, moči za globjo vero ali notranji mir, se dogaja tudi meni, kadar ljudje — z drugačnimi pogledi na svet — Marijo odklanjajo. Čutim, da ni mogoče Jezusa oddvojiti od njegove matere, ki je s skrivnostno milino ženskega bitja „blagoslovljenega med ženami“, sledila božji besedi in v prid vsega človeštva izvršila svoje enkratno poslanstvo.

Milena Merlak

SOPOTNICA

Pod večer sem šel na pot,
črna zemlja
je razprla
širne kraje pred menoj.

Marija, lepa žena, je prišla
skozi mrak
in mi tiho
dobro besedo povedala.

Marija, lepa žena, jaz sem tvoj,
koder soj

Tvoj, me vodi,
tja bo moja duša šla.

In Marija z mano gre,
najina pot —
davnih sanj
najlepše so želje.

Pod večer sem šel na pot,
lepa žena
je razprla
pred menoj najlepšo pot.

Janez Remic

Opozorilo iz Mostarja o domnevnih Marijinih prikazovanjih

Škofijski ordinariat v Mostarju je v zvezi z Marijinimi „prikazovanji“ v Medjugorju 13. decembra 1981 objavil v uradnem vestniku mostarsko-duvanjske in trebinjsko-mrkanjske škofije sledeče opozorilo: Cerkev v Hercegovini in Jugoslaviji že gotovo pol leta vznemirjajo Marijina „prikazovanja“ v Medjugorju. Mostarski ordinariat je s tem seznanjen in mostarski škof je pristojen za sodbo o njih. Dosedaj še nismo ustanovili sodbe „ad hoc“, ker smo čakali, da se „prikazovanja“ končajo, šele takrat bi jih lahko obravnavali kot celoto in jih ocenili. Ker pa ta „prikazovanja“ še trajajo, je nujno potrebno vsaj naslednje opozorilo:

Nobenega dvoma ni, da so verniki ta „prikazovanja“ dočakali in sprejeli kot tolažbo in pomoč milosti in da so mnoge od njih spodbudila k molitvi, postu, pokori in spreobrnjenju. Toda to še ne zadostuje za dokaz pristnosti teh „prikazovanj“ in Marijinih sporočil. Tudi apostolski sedež pozorno spremlja dogajanja v Medjugorju in priporoča sodišču pri mostarskem ordinariatu skrajno opreznost. Mostarski škof Zanić tudi duhovnikom svetuje, naj njihova stališča ne preHITEVAJO stališč Cerkve.

Mostarski ordinarij Pavao Zanić je imenoval 4-člansko komi-

sijo, ki bo raziskovala dogodke v zvezi z Marijinimi „prikazovanji“ v Medjugorju in naravo ter resničnost prikazovanj samih. Člani komisije so: biblicist dr. Ivan Dugandžić, učitelj novincev hercegovaške frančiškanske province, pravnik dr. Ante Brajko, generalni vikar v Mostarju, psiholog dr. Želimir Puljić, profesor na vrhobosenski visoki teološki šoli, in ekleziolog dr. Mato Zovkić, rektor vrhobosenskega semenišča.

Marija na velikonočno jutro

Zdaj ni bila Marija več v Betaniji, v hiši Lazarja, ki ga je bil Jezus priklical nazaj iz kraljestva smrti, ter njegove sestre Marte in Marije. Tam je morda prežive-la zadnje ure s svojim Sinom, v družbi ljubečih src, kjer še sleherni predmet izdihava spomin na njenega Sina.

Kajti tisti trenutek, ko je Kristus izdihnil svojo dušo, se je za njo vse končalo.

„Mati, glej, tvoj sin! Sin, glej, tvoja mati!“

Kakor bi se Jezus hotel odreči vsemu, kar mu je bilo na svetu najljubše: Materi in učencu, ki mu je še prejšnji večer slonel ob srcu ter nam ohranil veliko besedo: „To je moja zapoved, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil...“ Sin božji se je ločil od vsega. V grozni zapuščenosti — „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil!“ — je obvisel na križu med vihar-nim nebom in trepetajočo zemljo.

Potem so mu potegnili žeblje iz rok in nog ter ga položili Mariji v naročje, za zadnje slovo, za zadnji objem. Le za trenutek, toliko, da so razgrnili platno in tančico.

Jezusovo trpljenje je bilo končano, toda Marija, Tolažnica žalostnih, je trpela naprej; potopila se je v najglobljo bolečino, ki bi je človeško srce brez božje milosti ne moglo več prenesti. Si-

nova bolečina se je v njej nadaljevala. Njeno srce je ohranilo Jezusov umirajoči, trudni pogled in zadnji krik božjih ust. Vsa teža Odrešenja se je zgrudila nanjo in kamen, ki so ga zavalili k vходу v grob, je padel na njeno srce.

Bile pa so z njo Marija Magdalena in Marija, mati Jakobova in Jožefova.

In bila je pasha, véliki praznik izhoda iz Egipta, ko so Izraelci opasani in s popotno palico v rokah používali velikonočno jagnje.

Toda velikonočno jagnje — Kristus — je bilo že darovano!

In ko je minila sobota, so žene pripravile dišav in mire in aloe, da bi šle Gospoda mazilit, ko bi minil sobotni dan. Vsa „hiša treh Marij“ je bila polna ostrega vonja mazil v alabastrnih posodah, vonja trpljenja, vonja smrti.

Toda božja Mati je bila daleč od svetih žena. Pobožno izročilo pravi, da sta jo sveti Janez in Jožef iz Arimateje popeljala v hišo, ki jo je imel Arimatejec na svojem vrtu, prav blizu Gospodovega groba. Slehernu uro je slišala, kako so se menjavale straže ob grobu. Ali pa je njeno srce slišalo tudi besede Jezusove:

„Sin človekov bo izdan ljudem v roke in ga bodo umorili, in tretji dan po smrti bo vstal.“

Ali si je Marija, ki je ohrani-

la v svojem srcu hvalnico be-
tlehemskega pastirjev in bolečo Si-
meonovo prerokbo, zapomnila tu-
di besede, ki jih je Jezus govo-
ril učencem na poti v Galilejo?
Ne, Mati jih ni slišala, le dva-
najsteri so jim bili priča, pa jih
niso razumeli. Toda morda je Ma-
rija prav iz ust samega Jezusa
zvedela skrivnost Odrešenja že
tisti trenutek, ko je Kristus za-
pustil hišo svojega krušnega očeta
sredi nazareških vrtov, hišo
materine ljubezni, hišo dela za
vsakdanji kruh ter priprave za
veliki poklic. Morda je tedaj, ko
ji je segel v roke, povedal vse
tisto, česar niti izvoljeni Peter

ni mogel razumeti še na predve-
čer trpljenja.

In poslej je Mati ostala v ti-
hi samoti kakor takrat, po ange-
lovo pozdravu, hraneč v duši ve-
liko skrivnost, veliko bolečino, ki
je zdaj dopolnjena.

Izgubila je vse, kar je ljubila!

Prvi dan tedna zažarel za Olj-
sko goro. Potem se je streha sve-
tišča zlato zasvetila in dim ju-
tranje žrtve se je dvigal nad žrt-
venikom...

Tedaj se je zganila zemlja, da
so se vznemirili ljudje in živali.

Človek, ki je stal na vrhu Olj-
ske gore, je videl, kako je pla-
nil svetel žar od neba do kraja,
kjer so pred dvema dnevoma po-
kopavali zapeljivca, ki se je delal
Sina božjega. V oljkah je zašume-
lo; ptiči so prhnili pod nebo. Žar
je človeku napolnil oči in zdelo
se mu je, da se dva moža spu-
ščata z neba. Nato je padel na
obraz.

Prav tedaj so neke žene zapu-
stile hišo treh Marij' ter hite-
le skozi mesto, zavite v plašče,
kakor bi se bale, da bi jih ljudje
prepoznali. To so bile Marija
Magdalena, in Marija, mati Jakō-
bova, in Saloma in Joana in z nji-
mi druge, ki so šle h grobu ter
nesle dišav, ki so jih bile pripra-
vile.

Tisti trenutek je vzšlo sonce.

Ali se jim je pridružila tudi
Marija, Mati Jezusova? jim je
mar pohitela naproti do ograje
vrta, ki je skrival Gospodov grob?

Ali je pričakovala ob grobu te najzvestejše med zvestimi, ki so hitele k svojemu Gospodu, da mu izkažejo zadnjo ljubezen, ljubezen do mrtvega?

Evangelij o Mariji molči. Molči od tistega stavka, ko v senci križa pove: „In od tiste ure jo je učencem vzel k sebi.“

Sveta Devica, božja posoda, ki je dozorila Odrašenika sveta, je svoje delo dopolnila. Njena mera je polna — tiho se umakne. Zdaj ni več potrebna človeške tolažbe in njen Sin ne mrtvaških dišav. Še Janeza, njenega varuha, ni ob njej. S Petrom, čolnarjem, se skriva nekje za zagrnjenimi okni in zaklenjenimi vrati in niti ne vidita, da vstaja jutro velikonočne nedelje.

Marija je sama.

Morda moli. V svoji veliki žalosti išče utehe pri Bogu — ter veruje! Veruje v tretji dan, ko bo svetišče Gospodovega telesa spet pozidano. Da, prepričani smo: če so vsi mislili, da je vse izgubljeno, vse končano — Mati ni izgubila vere.

Prav tedaj je bilo, ko je padeł človek vrhu Oljske gore na obraz:

Velik hrup je vstal na vrtu in velika skala se je zrušila.

Toda Marija tega ni sišala. Slišala je le, da jo je nekdo poklical:

Marija je tista dobra Mati, ki me je nekoč poklicala k sebi. Ob njenih nogah sem se naučil vse, kar vem, in njej se izječljaj, kar sem želel povedati. Tudi sedaj vem, da me ni zapustila in da je moj pogled nikoli ne išče zastoj.

Paul Claudel

„Mati!“

Je bil to njegov glas? Jo je On poklical z imenom, ki ga je bila vajena od prvih jecljajočih zlogov Otrokovih ust do zadnjih besed na križu?

Najprej je slišala ta pozdrav v srcu — mati zasluti bližino otroka prej s srcem ko s čutili — nato ga je slišala tudi z ušesom.

Njegova roka se ji je dotaknila ramena, las...

In Marija je padla na kolena: „Moj Sin!“

Bilo je namreč jutro velike nedelje, tedaj, ko so žene ob odprtem grobu zagledala dva mladenciča v blestečem oblačilu in slišale njun glas: „Ne bojte se! Vem, Jezusa iščete, Nazarečana, križanega. Čemu iščete živega med mrtvimi? Ni ga tukaj, kajti vstal je, kakor je bil rekel...“

Ne, takrat ga niti Marija Magdalena, ki je „mnogo ljubila“, še ni srečala; Mati je bila gotovo prva, ki je videla svojega od mrtvih vstalega Sina.

Stal je pred njo, ves svetel in bleščeč, z ranami na rokah in nogah ter na desni strani prs. Videla ga je poveličanega in ni bilo treba besede, kajti nobene skrivnosti ni bilo med njima.

Sprožila je k njemu roke...

Potem je zapela veliko hvalnico...

Ae.

Sveta Marija, Mati božja, daj mi otroško srce, čisto in prozorno
kakor studenec.

Izprosi mi preprosto srce, ki ne bo preobčutljivo v trpljenju:
srce velikodušno za žrtve, nežno in sočutno, zvesto in plemenito,
ki ne pozabi nobene dobrote, ki ne išče maščevanja za žalitve.

Napravi moje srce blago in ponižno, ljubeče, ne da bi zahtevalo odziva,
veselo, da ne pomeni za nikogar nič in živi samo v srcu tvojega
božjega Sina,

veliko srce, ki ga nobena težava ne potre, nobena nehvaležnost ne
zapre, nobena brezbriznost ne utruji,

srce, ki ga razgiblje samo ena misel: misel na slavo Jezusa Kristusa,
in ki je ranjeno od njegove ljubezni tako,

da se mu bo rana zacelila šele v nebesih. Amen.

P.L. de Grandmaison

Papeževo potovanje na „črno celino“

Prvi del poročila smo objavili v aprilski številki DŽ

S posebnim letalom gabonske letalske družbe je papež 19. februarja zvečer malo po dvajseti uri pristal na rimskem letališču Fiumicino. Poleg vrste kardinalov so papeža pričakali tudi predstavniki italijanske republike. Po kratkem pozdravu se je papež odpeljal v Castelgandolfo, kjer je ostal na oddihu do pepelnične srede.

Tako se je torej končalo papeževo osemdnevno bivanje v štirih afriških državah. Dolgo potovanje je imelo po njegovih besedah izrazito misijonski pomen.

O prvem delu potovanja smo poročali v aprilski številki DŽ, sedaj v majski pa nadaljujemo in zaključujemo.

O srečanju, ki ga ni bilo

V nedeljo (14. februarja) popoldne so morali spored papeževga bivanja v Nigeriji nenadoma spremeniti. Pred vrnitvijo v Lagos je bilo v Kaduni predvideno srečanje s poglavarji islamskih skupnosti v Nigeriji. Tega srečanja pa ni bilo, ker se islamski poglavarji niso mogli sporazumeti zastran nekaterih protokolarnih zadev, namreč kdo izmed njih bo papeža pozdravil in kje

bo kdo sedel.

Kljub temu pa je papež hotel povedati govor, ki ga je pripravil za to srečanje. Prebral ga je guvernerju zvezne države Kadune, ki je na neki način predstavljal muslimansko prebivalstvo te države. Iz govora je izžarevalo iskreno spoštovanje do muslimanskega verskega izročila.

Papež je izrazil prepričanje, da bi mogli narediti veliko dobrega, ko bi kristjani in muslimani v božjem imenu združili svoje sile za pravičnost, mir in napredek.

Pred tem govorom se je papež v stolnici v Kaduni srečal s predstavniki katoliških laičskih organizacij. Posebej je pohvalil študente in žene, ki v sodelovanju s škofi in duhovniki naredijo v Nigeriji veliko dobrega.

Duhovne dobrine so pred tvarnimi

Za srečanje z večjim številom nigerijskih študentov so predvideli vseučiliško mesto Ibadan, kjer je papež v ponedeljek 15. februarja maševal za študente.

Med priložnostnim nagovorom je papež razmišljal o vlogi kulture v življenju naroda. Poudaril je, da so duhovne vrednote višje od

tvarnih in da samo tako lahko
človek zaživi sebe vredno življe-
nje.

Predstavnike nigerijske kultu-
re in znanosti je opogumil in jih
pozval, naj se ne ustrašijo kultur-

ne zaostalosti okolja, v katerem bodo morda morali delovati. Svojim rojakom naj bodo voditelji in naj nikoli ne dovolijo, da bi kdorkoli izkoristil njihovo nevednost.

Po maši je z avtom zakrožil po stadionu, nad sto tisoč mladih pa ga je navdušeno pozdravljalo. Poročevalci pa so bili presenečeni nad nenavadno zbranostjo in molkom, ki je vladal med mašo.

Nigerija ima pet univerz, tista v Ibadanu pa je najstarejša, saj so jo ustanovili že leta 1948. Prav zaradi tega se je papež potrudil v Ibadan, čeprav je univerza razmehoma majhna in ima komaj tri tisoč študentov. Tudi druge univerze niso večje in ne zadoščajo potrebam 80 milijonskega prebivalstva Nigerije.

Obisk v Ibadanu je sklenilo srečanje z redovnicami v semenišču. Okrog 1500 ljudi se je zbralo v semenišču, navzoča pa sta bila tudi kardinala Gantin in Ekadem. Srečanja so bili posebej veseli bogoslovci, ki so se s papežem posebej slikali.

Nigerija ima 818 domačih redovnikov, med katerimi je 654 duhovnikov, redovnic pa je 1114. To je dokaj močan kader in katoliška Cerkev v Nigeriji se že v dobršni meri naslanja na lastne sile.

Zvečer se je papež s helikopterjem spet vrnil v Lagos. Ker je pristal blizu stanovanja počrtnika republike, ga je leta v avtu spremil do nunciature in se z njim pogovarjal. Pogovor sta nadaljevala še na kratkem sprejemu na nunciatu. Med tem ča-

som so otroci na vrtu izvajali spored narodnih pesov.

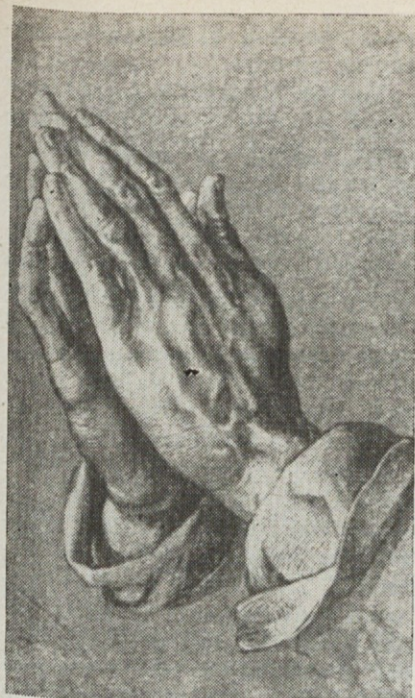
Papeža so med potovanjem skrbno varovali. Vojska ni dovolila ljudem, da bi se mu preveč približali, zato je televizija včasih s pravo naslado lovila v kamere, slike pa je gumijevkami, ki so mlatili po preveč vnetih rojakih. Zelo so zastražili tudi papeževo letalo, ker so že prej nekaj govorili o name-ravani sabotaži. Med varuhi je bilo tudi osem posebnih italijanskih agentov.

Previdnost ni bila odveč. V Lagosu so med mašo ustavili moškega, ki se je hotel prebiti skozi policijsko zaporo. Ugotovili so, da je imel pištolo in veliko nabojev. Dva dni pozneje so na letališču v Kaduni nigerijski policisti aretirali moškega in žensko, ki sta bila tudi do zob oborožena.

Cerkev spoštuje kulturo vsakega naroda

Eden najvažnejših dogodkov med papeževim bivanjem v Nigeriji je bilo njegovo srečanje z domačimi škofi v ponedeljek zvečer. Janez Pavel II. jim je povedal nekaj zelo tehtnih misli o prihodnosti Cerkve:

„Cerkev spoštuje vsako kulturo. Ko oznanja evangelij, ne želi uničiti ali pokvariti tistega lepega, kar vsebujejo kulture. Priznava vse kulturne vrednote, jih sprejema, nekatere pa dviga in očiščuje z močjo evangelija. Cerkev prinaša Kristusa, ne pa neke določene kulture... Božje razodetje prese-

Sklenjeni roki (Albert Dürer)

ga vsako kulturo in vse kulture skupaj.“

Med drugim je papež v govoru pohvalil nigerijske škofove za njihovo prizadevno delo. Posebej je to delo vidno na področju duhovnih poklicev. Cerkev v Nigeriji ima namreč toliko duhovnih poklicev, da je že poslala misijonarje v druge afriške dežele. Srečanja s papežem se je udeležilo 28 nigerijskih škofov.

V torek se je papež najprej srečal z delavci, nato diplomati in končno s Poljaki, ki delajo v Nigeriji.

Popoldne je sledila še vrsta poslovnih obiskov, saj je bil to zadnji dan papeževega bivanja v Nigeriji. Omembe vredno je srečanje s predstavniki drugih krščanskih Cerkev, ki delujejo v Nigeriji. S tem se mu je po njegovih lastnih besedah izpolnila goreča želja, da bi imel obisk tudi ekumenske razsežnosti. Kljub veliki zasedenosti papež ni pozabil na časnikarje, ki spremljajo njegovo potovanje. Zahvalil se jim je za poročanje in jih spodbudil k iskrenemu iskanju resnice.

Pod zastavami revolucije (Benin)

Na letališču v Beninu je predsednik nagovoril papeža z besedami, ki so povelilevale komunistično revolucijo, čeprav je štel papežev prihod za nekakšno znamenje sprave po hudem udarcu, ki ga je bila država zadala Cerkvi z odvzemom vseh šol. Papež in spremstvo (posebej kardinal Casaroli) so bili presenečeni nad slikami Marxa, Engelsa in Lenina, ki so jim za to priložnost dodali še sliki papeža in predsednika. Le-ta je pozdravni govor sklenil z navdušenim vzklikom: „Živela njegova svetost Janez Pavel II.! Pripravljeni za revolucijo — boj se nadaljuje!“

Republika Benin, prej Dahomej, šteje le tri in pol milijona prebivalcev (12 odstotkov je katoličanov) in meri 112.622 kvadratnih kilometrov. Država je bila francoska kolonija, samostojnost je

dosegla leta 1960. Sedanja državna ureditev (marksistično-leninistična) je od leta 1972, ko je po vojaškem udaru prevzel oblast major Ahmed Kerekou. Po prvih letih strahovlade se je nekoliko unesel in sedaj vodi zmernejšo notranjo politiko.

Prebivalci teh področij so se prvič srečali s krščanstvom v 15. stoletju, vendar brez trajnejših sledov. Pač pa se je krščanstvo začelo naglo širiti po letu 1860, ko je prišlo več evropskih misijonarjev. Tako živi danes v Beninu močna in mlada krajevna Cerkev, ki so jo kalile preizkušnje. Vodi jo sedem škofov, med njimi je kar šest domačinov. Iz Benina je doma tudi kardinal Bernardin Gantin, predsednik papeške komisije Pravičnost in mir te ustanove Cor unum.

Mlada beninska Cerkev je morala v slabih desetih letih vladavine majorja Kerekouja prestati številne težave: vse šole so podržavili, prepovedali verouk, mnogo kristjanov so zaprli, misijonarje pa izgnali. Edina dovoljena ideologija v državi je bil marksizem. Nova ustava iz leta 1977 pa je uredila odnose med Cerkvijo in državo in razglasila svobodo za vse veroizpovedi. Cerkev je v letih preizkušenj ravnala modro in potrpežljivo; prizadevala si je za dialog z oblastmi in pozivala državljane k delu za napredek in blaginjo dežele. Danes ima veliko duhovnih poklicev, zelo razvito dobrodelno dejavnost in številna

mala občestva, ki so žarišča krščanske prenove.

V sredo ob devetih dopoldne je papež zapustil Nigerijo in odpotoval v Benin. V predsednikovi palači ga je sprejel predsednik Mathieu Kerekou. Njegov pozdravni govor je bil nekoliko nenavaden, saj je očitno uporabil priložnost, da je lahko pred svetovno javnostjo govoril o sebi in svoji državi, ki je izrazito marksistično usmerjena. Najbrž je to tudi ena redkih držav, kjer še vedno visijo Stalinove slike.

Papež je spregovoril o navzočnosti Cerkve v tej državi, 120 let se že trudi, da bi oznanjala evangelij in pomagala ljudem pri napredku. „Katoličani ne iščejo nobenih privilegijev,“ je dejal Janez Pavel II., „temveč želijo skupaj z drugimi rojaki v svobodi prispevati svoj delež in se tudi ne branijo svojega dela odgovornosti. Seveda ne morejo sprejemati naukov, ki so v nasprotju z njihovo vero in vestjo. Dobro vedo, da človek ne živi samo od kruha, in zanje je njihov osebni in občestveni odnos do Boga življenjskega pomena.“

**Ne gre za število,
temveč za kakovost
(Gabon)**

Država je nekako trikrat večja od Avstrije, po njenem ozemlju poteka ekvator, ima pa 600 tisoč prebivalcev. Danes sodi med najbolj razvite afriške države zaradi svojih naravnih bogastev. Pribli-

žno 60 odstotkov prebivalcev je katoličanov.

Odnosi med Cerkvijo in državo so prijateljski, čeprav se je predsednik Bongo po nekem obisku pri libijskem kolegu Gadafiju spreobrnil v islam (iz Alberta je postal Omar). Vladajoča demokratska stranka priznava protestantski in katoliški Cerkvi velike zasluge za razvoj njenih prebivalcev. Skoraj vsi Gabonci, ki danes nekaj pomenijo v družbenem življenju, so se šolali v misijonskih šolah.

To je bila glavna misel papeževega nagovora „mali čredi“ katoličanov v afriški državi Gabon, kamor je prišel po kratkem obisku v Beninu.

Po sprejemu na letališču je papež prve ure bivanja v Gabonu pridržal za srečanje z domačimi duhovniki, redovniki in redovnicami, ki so ga pričakali v stolnici Matere božje v Librevillu. V primerjavi z množicami v Nigeriji ali drugod je bilo število vernikov v Librevillu razmeroma majhno, toda papež jih je opogumil in jim naročil, naj še naprej opravljajo svojo vlogo soli in kvasu.

Na ulicah in trgih glavnega mesta pa so papeža z značilno afriško prisrčnostjo, z mahanjem in cvetjem pričakali tudi pripadniki drugih verstev, ki so se prav tako veselili njegovega obiska. Predsedniku Omarju Bongu se je zahvalil za gostoljubje in mu zagotovil, da bo Cerkev vedno stala ob strani tistim, ki si bodo prizade-

vati za mir, pravičnost, mednarodno razumevanje in resničen napredek vse velike človeške družine.

Pohvala preizkušanim bratom (Ekvatorialna Gvineja)

Ta najmanjša afriška državnica meri le 28.000 kvadratnih kilometrov in ima 260.000 prebivalcev, od tega 240.000 katoličanov.

Najnovejšo zgodovino te državnice so krvavo zaznamovala preganjanja katoličanov pod diktaturo Maciasa Nguema. Leta 1979 ga je spodnesel sedanji predsednik Teodoro Obiang Nguema, njegov nečak. Macias Nguema velja za enega največjih nasilnikov v zgodovini afriške celine. Med svojim vladanjem je izgnal 60 od 70 duhovnikov, zaprl je misijonske šole in cerkve spremenil v skladišča. Častiti so ga morali kot „zveličarja in odrešenika“. Za ohranitev krščanstva so zaslužni predvsem katehisti, ki so zbirali katoličane in jim vlivali poguma.

Po Maciasovi smrti sta se Cerkev in država znašli v popolnem razsulu, toda Cerkev je pogumno poprijela za delo. Misijonske organizacije so iz Španije poslale 60 učiteljev, vrnilo se je 45 izgnanih misijonarjev. Položaj se je počasi vračal v normalno stanje. Katoličani in z njimi tudi drugi državljani so prestali hudo preizkušnjo.

Ko je papež v četrtek zapuščal Gabon, se ni poslovil, saj se je v petek še enkrat vrnil in iz Librevilla odletel proti Rimu. Ekvato-

rialna Gvineja je bila zadnja država na sporedu tega afriškega potovanja. Papež je priletel na letališče v Malabo, kjer ga je pozdravil predsednik Ekvatorialne Gvineje Teodoro Obiang z najožjimi sodelavci in člani diplomatskega zbora.

Znano je, da so to majhno državico dolgo pretresali krvavi nemiri, med katerimi tudi kristjanom ni bilo prizanešeno. Sedaj pa živijo dokaj mirno in Cerkev lahko opravlja svoje poslanstvo.

Po državniškem sprejemu v Malabo je papež odšel v cerkveno središče dežele Bata, kjer je na Trgu svobode na prostem maševal za navdušeno množico. „Vsi vi, bratje in sestre,“ je papež med drugim dejal v nagovoru med mašo, „ste v Kristusovi ljubezni odbili od sebe vse strahove in negotovosti in gradite v svojih srcih Cerkev zvestobe, sloge in upanja.“

Na kosilu in kratkem oddihu je ostal v nadškofijskem domu, pozno popoldne pa je spet odletel proti Librevillu v Gabonu.

Drugi del obiska v Gabonu je bil namenjen pogovorom in srečanjem z vrsto uglednih organizacij. Na mestnem stadionu je govoril bogoslovcem, študentom, različnim strokovnjakom in delavcem o veri v Kristusa. Skupino bolnikov je nagovoril z balkona nadškofijskega doma.

Gabonskim škofom je papež posebej priporočil skrb za pastoralo laikov, družin in delo za poklice. Opustijo naj delo v pisarnah in naj se raje posvetijo pastoralnim

obiskom, podpirajo naj dialog in vsestransko skrbijo za svoje duhovnike.

Nato je še enkrat odšel na mestni stadion, kjer je maševal in še zadnjič spregovoril množici Afričanov. Govoril je v prvi vrsti Cerkvi v Gabonu in ji priporočal, naj zaupa v božjo pomoč. Kristusova pot ni lahka, v človeških očeh je norost, v božjih pa resnična modrost. „Nekateri so od Cerkve zahtevali, naj ublaži svoje zahteve v zvezi z zakonom in duhovništvom. Prepričan sem, da se vsi zavedate, kako bi Cerkev v takšnem primeru prenehala biti luč in sol... Cerkev ne more iskati rešitve z izbiranjem lažje poti, temveč z duhovno poglobitvijo.“

Pred odhodom na letališče je še ganjen dejal: „Vsak izmed vas naj se čuti blizu papeža... Jaz vas ne bom pozabil. Moj današnji zbogom je — nasvidenje!“

Na poti na letališče so ga spet pozdravljale množice. Mnogi med ljudmi so jokali. Ob 13,30 po krajevnem času je vzletelo letalo gabonske letalske družbe v smeri proti Rimu.

Janez Pavel II. je potovanje dobro prestal, čeprav je bila temperatura v Afriki največkrat okrog 40 stopinj Celzija in čez ter v zraku zelo veliko vlage. Vrnil se je zdravo zagorel, le shujšal je. Na poti sta ga spremljala dva zdravnika: Italijan Buzanetti in Poljak Swocki, vendar papež njune pomoči ni potreboval.

(Po Družini)

Iz kronike sv. očeta

Glede države El Salvador

V nedeljo 28. februarja je papež opoldanski nagovor vernikom na Trgu sv. Petra začel z mislijo na post kot na čas sprave. O spravi bo govorila tudi prihodnja škofvska sinoda. Povedal je, da bo ves naslednji teden opravljal duhovne vaje, in se priporočil v molitev. Glavni del govora pa je posvetil razmeram v srednjeameriški državi El Salvador.

„El Salvador (Odrešenik) je ime,“ je dejal papež, „ki pri vseh kristjanih zbuja globoko spoštovanje in ljubezen. Samo ena država je, ki nosi sveto ime Jezusovo. V

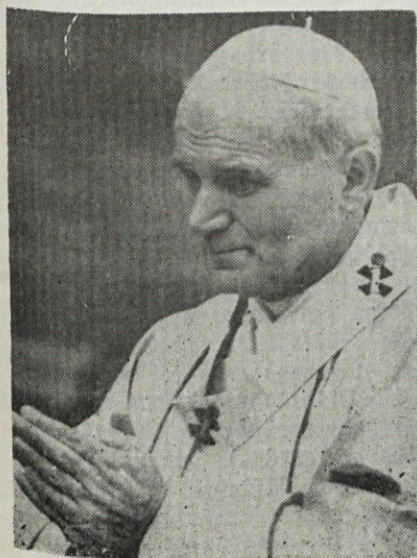
teh zadnjih časih pa je trpljenje salvadorskega ljudstva, ki ga je prizadela bratomorna vojna, podobno Kristusovemu trpljenju. Skoro vsak dan poslušamo o stotinah pobitih ljudi, vedno bolj se večja množica vdov in sirot. Število beguncev, ki iščejo zavetje v sosednjih deželah, lahko štejeemo v stotisoče, in to v deželi, ki ima 3 in pol milijona prebivalcev.

Gverila pušča v mestih žalujejo, po vaseh gospodarsko uničenje. Po drugi strani pa je ostra tudi represalija oboroženih si, ki si prizadevajo zadušiti žarišča upora. Večkrat so salvadorski škofje dvignili glas v prošnji, da bi si dežela opomogla ter zaživela v pravičnosti in miru.

Nedolžna žrtev je ljudstvo, ki plačuje strahotno ceno v krvi in solzah. Orožje prihaja od zunaj, je glasno obtožil salvadorski škof Rivera y Damas, mrtvi pa so naši ljudje. Mednarodno pomoč naj bi usmerili takó, da bi prenehale grozote vojne in bi v deželi zavladal mir... Salvadorski narod naj sam rešuje svoja notranja vprašanja brez vmešavanja od zunaj.“

Spomin na obisk Afrike

Janez Pavel II. je pri avdijenci v sredo 24. februarja govoril o svojem drugem apostolskem poto-

vaju v Afriko. Na kratko je povzel osnovne podatke o državah, ki jih je obiskal ter orisal njihove značilnosti. Očrtal je njihove etnične, družbene, gospodarske in politične razlike. Govoril je tudi o odnosih Cerkve v Afriki do drugih krščanskih Cerkev, do muslimanov in animistov. Poudaril je, da je v vsaki od obiskanih držav srečal katoliške Cerkve, ki so zares postale „afriške“. Sicer pa se veliko posvečajo šolstvu, grajenju in oskrbovanju bolnišnic, gojijo dobrodelno dejavnost. Srečujejo pa se z različnimi oblikami materializma z Zahoda in Vzhoda. Po eni strani je to teoretični materializem kot politični program, po drugi pa praktični materializem kot spremljevalec gospodarskega razvoja.

Papež je dejal, da mora katoliška Cerkev v Afriki računati na odpor pri Afričanih, ker je prirojena afriška vernost globoko zakoreninjena v tradiciji in se nagonsko upira vsemu tujemu. Tudi programirani ateizaciji.

Pust v Castelgandolfu

Na pustni torek so otroci v Castelgandolfu priredili papežu pustno veselje. Obiskali so ga skupaj s starši, učiteljicami (redovnicami) in župnikom, našemljeni v tradicionalne pustne maske.

Pomožni škofje za Glempa

Papež je poljskemu primasu Glemptu imenoval 3 pomožne ško-

fe. Za nadškofijo Gniezno 51-letnega Jerzyja Dabrowskega in 50-letnega Jana Nowaka (doslej rektor bogoslovja), za nadškofijo Varšava pa 50-letnega Kazimira Romaniuka, rektorja bogoslovja v Varšavi.

C terorizmu

18. februarja so na zborovanju v Rimu, ki ga je organizirala Svetovna demokratično - krščanska zveza, da bi razpravljala o mednarodnem terorizmu, prebrali tudi poslanico Janeza Pavla II., ki se je tedaj mudil v Afriki. V njej je dejal papež:

„V dneh po 13. maju (ko so nanj streljali, op. DŽ) sem veliko razmišljal o skrivnosti zla in o njegovem širjenju, ki se zdi včasih nalezljiv. Politični terorizem ni nikdar opravičljiv v civilizirani družbi. Je goljufiva povrnitev v barbarstvo in anarhijo. Je zmeraj izraz sovraštva in ideološke zmede, da bi povzročal občutek nezaščitenosti in strahu v narodnem in mednarodnem merilu.“

Papež je opozoril, da je treba odstraniti okoliščine, ki so ugodne za terorizem, „treba je storiti vse potrebno, da se zavarujejo pravice, ki bi bile lahko kršene, in vzpostaviti ali utrditi je treba pravične odnose med različnimi družbenimi sloji. V najgloblji razčlenitvi, je poudaril papež, je gotovo najboljši odgovor političnemu terorizmu takšna družba, ki ima pravične zakone in v

kateri se oblast resno trudi, da bi zadostila upravičenim potrebam prebivalstva.“

Sv. oče je opozoril tudi na „mednarodno teroristično mrežo, ki dobiva zaslombo in skrivne pobude od določenih držav. Kadar ugotovimo, da teroristična de-

nja niso omejena le na določeno deželo, ampak so sad mednarodne zahbrtne mreže intrig in ciljev, tedaj moramo pogumno sprejeti izziv, razkrinkati zarote in se v imenu vseh narodov združiti, da bi zatrli sile sovraštva in hudobije.“

Papež predstojnikom jezuitov

Od 23. februarja do 3. marca se je zbralo v Grottaferrati pri Rimu 110 najvišjih voditeljev Družbe Jezusove na zasedanje. Prišli so na poziv p. Dezza, ki ga je lani papež Janez Pavel II. imenoval za svojega delegata v jezuitskem redu. Pogovarjali so se o pripravah na bližnje veliko zborovanje jezuitov.

V petek 26. februarja jih je v Vatikanu sprejel tudi papež in jim posvetil daljši govor. Papež se jim je najprej zahvalil za zgodovinsko služenje Cerkvi, zvestobo papežu in velikodušno delo. Poudaril je tudi, da so izjemni papežev poseg v življenje jezuitov z imenovanjem p. Dezze ob hudi boleznih generala Arrupeja sprejeli res v duhu zvestobe in pokorščine sv. očetu. Pohvalil je tudi delo jezuitov v 4 stoletjih za krščansko življenje, za vzgojo, znanost in misijone. Družba Jezusova je bila po papeževih besedah povsod tam, kjer se je bil boj za Kristusa, vedno je v ta boj pošiljala svoje najboljše sinove, zato pa so jo Kristusovi sovražniki tudi tako

preganjali.

Sv. oče pa je tudi pozval navzoče, naj pravilno razlagajo smisel odlokov zadnjega koncila. V Cerkvi ni prostora za razna škodljiva stranpota, ki škodujejo življenjski sili Cerkve. To je treba obnoviti v duhu II. vatikanskega koncila, ne pa po osebnih kriterijih ali pa na podlagi nekih psihosocioloških teorij. Treba je prepričati vse tiste, ki jih mika pot progresizma ali integrizma, da se vrnejo v ponižnosti in z veseljem v skupnost s svojimi pastirji in sobrati. Pri tem je Janez Pavel opozoril na pomen četrte obljube, ki jo je hotel ustanovitelj reda sv. Ignacij Lojolski, da se jezuit dá brezpogojno na razpolago papežu.

Kaj torej pričakuje Cerkev od jezuitskega reda? To, kar je bilo njegovo delo že v preteklosti: obnavljati duhovno življenje v vernikih, oblikovanje duhovnikov in redovnikov, vzgoja mladine, misijonska dejavnost. Vse to vključuje katehezo, oznanjanje božje besede, prekvašanje kulture s kr-

ščanstvom v svetu, ki skuša znanost zoperstaviti veri, dušnopastirsko delo med ubogimi in odrinjenimi, uporabo sodobnih sredstev družbenega obveščanja za vpliv na javno mnenje.

Pomembno je tudi delo za zблиževanje kristjanov, stik z nekrščanskimi verstvi, preučevanje ateizma in odpora proti njegovemu nasilnemu širjenju, pospeševanje pravičnosti v družbi.

Da bo jezuit vse to lahko izpol-

njeval, potrebuje solidnega oblikovanja, globokega notranjega življenja, trdnosti v nauku Cerkve in resnične povezanosti s papežem.

Znano je, da je jezuitski red v pokoncilskem času doživel hud do krizo, da je veliko članov zapustilo red in duhovništvo, da so se pojavljale nejasnosti v nauku in razrahljanost v disciplini in da se je občutno zmanjšalo število novincev.

Obletnica vatikanskih arhivov

MNOGI NARODI IŠČEJO PODATKOV O LASTNI ZGODOVINI IZ LISTIN VATIKANSKIH ARHIVOV

28. januarja so v stari dvorani škofovske sinode v Rimu slovesno proslavili stoletnico zgodovinske odločitve papeža Leona XIII., da bodo poslej vatikanski arhivi odprti za znanstvenike z vsega sveta. Ob tej priložnosti je papež poslal tudi posebno pismo glavnemu arhivarju kardinalu Samoreju.

Glavna misel papeževega pisma je poudarek zvestobi slavni tradiciji tega arhiva, da bo še naprej ostal priča in znamenje ljubezni do resnice. Vrsta listin, ki so jih objavili po svetu, dokazuje, kako Cerkve služi resnici, je zapisal papež. Zaželel je tudi, da bi vatikanski arhiv služil za zgled vsem drugim cerkvenim arhivom. Njihova naloga je hraniti in študirati listine, ki govore o življenju in zgodovini Cerkve. Zato je papež posebej po-

zdravil prizadevanja šole za paleografijo, diplomatiko ter šole za arhivistiko, ki delujejo v okvirih vatikanskega arhiva.

Papež Leon XIII. je pred sto leti gotovo naredil zgodovinski korak, ko je vse bogastvo vatikanskega tajnega arhiva približal strokovnjakom in jim tako omogočil celovitejši pogled v zgodovino. To je na proslavi povedal glavni arhivar kardinal Samore. Slovesnosti se je udeležilo okrog 200 učenjakov z vsega sveta, državni tajnik kardinal Casaroli ter vrsta časnikarjev. Kardinal Samore je ob tej priložnosti predstavil štiri knjige, ki so nastale na podlagi podatkov iz vatikanskih arhivov. Prva govori o stoti obletnici vatikanskega tajnega arhiva, druga obsega zgodovino vatikanskih diplomatskih predstavništva od začetka pa vse do 19. stoletja, tretja prinaša pisma papeževega odposlanca Regi-

nalda Pola iz Nemčije, zadnja pa zgodovinske zapise apostolskega vikariata Galle.

Vatikanski tajni arhiv danes strokovnjaki štejejo za najvažnejše svetovno središče zgodovinskih raziskav. Obsega nad 90 kilometrov arhivskega prostora, ki je deloma pod zemljo. Hrani številne listine, med njimi je nad deset tisoč per-

gamentov in mnogo drugih dragocenih rokopisov. V Rimu je danes 30 inštitutov različnih držav, kj s podatki iz vatikanskih arhivov raziskujejo cerkveno zgodovino. Vatikanski tajni arhiv med vsemi tovrstnimi zbirkami v svetu sega najdlje v zgodovino in daje znanstvenikom na voljo najbolj urejeno gradivo.

Kardinal Slipyj si želi patriarški naslov in s tem samostojnost svoje Cerkve

17. februarja je lvovski višji nadškof in primas ukrajinske grško-katoliške Cerkve v Rimu, kardinal Jožef Slipyj v krogu ukrajinskih škofov, duhovnikov in laikov slovesno praznoval visok živ-

ljenjski jubilej — 90-letnico življenja. Ob tej priložnosti je bratom in sestram svoje Cerkve (po letu 1963 živi kot izgnanec v Rimu) namenil slavnostno pastirsko pismo. V njem je vsem Ukrajincem v domovini in po svetu, ki morajo zaradi svoje vere prenašati najrazličnejše preizkušnje, zagotovil svojo duhovno in očetovsko podporo.

Znova je poudaril neveljavnost lvovske sinode iz leta 1946, s katero je bila ukrajinska katoliška Cerkve na sovjetski pritisk nasilno priključena moskovskemu pravoslavnemu patriarhatu. Izrekel je tudi željo rojakov, da bi Vatikan le priznal samostojnost tej Cerkvi in jo povzdignil v patriarhat, njemu pa podelil naslov patriarha. Dosedaj v Vatikanu še niso pozitivno odgovorili na to zahtevo Ukrajincev. Slipyj sam pa se že od leta 1975 podpisuje kot „patriarh“.

Kardinal Josyf Slipyj je moral v zelo kratkem obdobju svoje nadškofovske službe (od 22. decembra 1944 do 11. aprila 1945) v Lvovu prestati številne napade in žalitve nove sovjetske oblasti. Čeprav je pisal v Rim, da je nemški okupatorski režim še hujši, kot je bil nekdanj boljševiški, in je v Moskvo poslal sto tisoč rubljev pomoči za ranjene vojake sovjetske armade ter ukrajinske partizane svaril pred nesmiselnim prelivanjem krvi, so ga po vojni sovjetske oblasti obdolžile sodelovanja z okupatorjem in mu zato prisodile sedem let ječe. Pozneje je bil obsojen na prisilno delo v sovjetskih taboriščih. Obstoj ukrajinske katoliške Cerkve so oblasti preprosto znikale in jo 1946 priključile moskovskemu pravoslavnemu patriarhatu.

Čeprav je Slipyj že pred škofovskim posvečenjem vedel, da ga v škofovski službi ne čaka nič dobrega, kvečjemu kup skrbi in težav, je sprejel imenovanje za škofa s pravico nasledstva, da bi tako pomagal obolelemu metropolitu štepyckemu (22. decembra 1. 1939), nato pa še za metropolitu Lvova. Enemu od prijateljev je takole pisal: „Nisem mogel zavrniti škofovskega posvečenja, čeprav v času preganjanj škofovska služba ni nobena čast, temveč v prvi vrsti breme. Takrat, v času nemške okupacije, sem se zvečer, preden sem šel spat, vprašal, če se bom zjutraj še zbudil svobodno.“

To svobodo je res zgubil že

kmalu po prihodu sovjetske armade, ko je moral v zapor in na prisilno delo. Iz ječe ga je rešil papež Janez XXIII. „Ne vem, če sploh še živi,“ je leta 1962 odgovoril sovjetski partijski šef Nikita Hruščov nekemu Američanu, ki ga je v Moskvo poslal Janez XXIII., da bi dosegel nadškofovo izpustitev. Papežu Janezu Dobremu, ki je dosegel toliko stvari — med drugim je navezal stike tudi z Vzhodom — je uspelo, da da so metropolit Slipyja februarja 1963 izpustili na svobodo. Sedanji kardinal Willebrands ga je nato prek Dunaja pospremil v Rim. Z žalostjo se je poglavar ukrajinske katoliške Cerkve vozil z vlakom skozi rodno Ukrajino in mesto Lvov, ki ga je lahko videl le skozi okna drvečega vlaka. Sedaj živi v Rimu, zagrenjen, daleč od rojakov, v „zlati kletki“, kot sam imenuje svoje bivanje v večnem mestu. Klic domovine je premočan, da bi ga mogel zatreti v sebi. Še vedno skuša po najboljših močeh pomagati kot dobri pastir vernikom v domovini, ki živijo v ilegali, saj so sovjetske oblasti leta 1946 prepovedale delovanje ukrajinski katoliški Cerkvi. Obenem pa pomaga številnim rojakom na tujem (zlasti ZDA). Saj pravi, da je njegova pomoč malenkostna, saj bi si želel več, pa žal tudi v Vatikanu in pri drugih Cerkvah ne naleti vedno na plodna tla, ko razloži svoje načrte o ureditvi in delu ukrajinske katoliške Cerkve.

Kljub vsemu Slipyj ugotavlja:

„Navzlic preganjanju, ki traja že 35 let, lahko s hvaležnostjo ugotovimo, da naša na ilegalo obsojena Cerkev ne samo živi, temveč celo raste, tako v zahodni kot vzhodni Ukrajini in povsod po Sovjetski zvezi, kjer živijo naši ljudje, zlasti v Sibiriji. Naša Cerkev šteje v SZ najmanj štiri milijone vernikov, ki so ostali zvesti Rimu. Njihova vera je tako

trdna, da je obrodila bogate sadove. Imamo duhovnike, redovnike, redovnice, številne duhovne poklice in tajno hierarhijo. Ateističnemu sistemu se ni posrečilo, da bi uničil vero. Starši, odrasli v brezbožni državi, vzgajajo svoje otroke v krščanskem duhu, disidenti, vzgojeni v ateističnih šolah, govorijo o Bogu in bnanijo Cerkev.“

V Vatikanu ni „poljske mafije“

L' Osservatore Romano je pisal o kritikah, ki se pojavljajo v mednarodni javnosti, češ da se je Janez Pavel II. obdal z najožjimi sodelavci iz vrst svojih rojakov in da Poljaki v Vatikanu številčno prevladujejo. Časnik zavrača očitke in poudarja, da je od 67 Poljakov (kardinalov, škofov, duhovnikov in laikov — članov oz. svetovalcev vatikanskih kongregacij in drugih ustanov) v kuriji stalno zaposlenih le 41, vsi drugi (26) pa živijo in delajo na Poljskem in prihajajo v Rim le na seje svojih ustanov. Tudi Poljaki so tako kot zastopniki drugih narodov enakomerno porazdeljeni po službah v kuriji, od uprave do državnega tajništva, muzejev in tako dalje.

Od 41 uslužbencev jih je Janez Pavel od začetkov svojega pontifikata poklical v Rim le 12 (8 jih je v poljskem oddelku državnega tajništva in 5 v uredništvu poljske izdaje Osservatore-a). Drugi so že prej delali v vatikanskih uradih. Na vodilnih mestih sta 2 poljaka: Wladislav Rubin je prefekt kongregacije za vzhodne Cerkve, nadškof Andrzej Maria Des-

kur pa voditelj papeške komisije za sredstva družbenega obveščanja. Oba sta delala v kuriji že za Pavla VI.

Vietnamski verniki doživljajo hude čase

Vietnamski begunci in zahodni diplomati poročajo o čedalje hujšem preganjanju katoliških duhovnikov in laikov v Vietnamu. Po njihovih vesteh naj bi v tej jugovzhodni državi komunistične oblasti od 1975 dalje zaprle okoli 200 katoliških duhovnikov in rkinile številna semenišča. Tudi Nguyen Van Thuan, škof s pravico nasledstva iz Hošiminha (Saigona), je najbrž v zaporu.

Režim pa preganja tudi protestantske pastorje in budistične menihe. Mnoge od njih so zaprli ali pa poslali v prevzgojna taborišča. Hudo ovirajo vso versko dejavnost 18 milijonov budistov, 2 milijonov katoličanov in 200 tisoč protestantov v državi.

Režim zelo moti velika priljubljenost in ugled, ki ga pri vietnamskih katoličanih uživa sedanji papež. Tudi vpliv Cerkve na Poljskem jim je trn v peti.

Delo in kapital v okrožnici Laborem exercens

ZA PRAZNIK DELA 1982

Odnosom med delom in kapitalom je posvečeno jedro okrožnice Laborem Exercens. Zajame jih v svobodnem in kolektivističnem gospodarskem življenju. Ne analizira jih s tehničnega in gospodarskega vidika, ampak jih obravnava v luči evangelija dela.

Če govorimo o odnosih med delom in kapitalom, nimamo pred očmi človekovega dela v podjetju ali na drugih področjih ter njegovih rezultatov, niti kapitala kot skupek proizvodnih sredstev in denarja, ki je potreben za proizvodnjo. Dejansko gre za odnose med človekom delavcem, delojemalcem, in človekom lastnikom kapitala, delodajalcem. Med delom in proizvodnimi sredstvi obstaja v momentu proizvodnje in skozi delovni čas največja harmonija, ker se drugače ne bi moglo proizvodjati. Vprašanja in težave nastopijo na ravni človek—človek, v medčloveških odnosih, med subjektom ali subjekti proizvodnje, gospodarskega in družbenega življenja. Zato okrožnica ne govori o delu v nekem abstraktnem pomenu, ampak o človeku, ki dela.

Delojemalec in delodajalec

V odnosih med delojemalcem in delodajalcem je vedno sporno v-

prašanje, kaj je človekovo delo. V moderni dobi, vse od začetka industrijske dobe, se je krščanska resnica morala večkrat zoperstaviti materialistični miselnosti o človekovem delu (LE, 2). Za mnoge je človekovo, v vsakdanjem življenju delavčevo delo blago, ki ga proda lastniku kapitala za uporabo v proizvodnem procesu. Ker pa je to delo neločljivo povezano s človekovim bitjem in žitjem, je tudi človek smatran kot objekt proizvodnje in gospodarskega življenja. Človek je smatran kot sredstvo. Ta zmeta primitivnega kapitalizma se ohranja in ponavlja vse do naših dni povsod, tudi v kolektivismu (LE, istotam). Noče se razumeti, da je človekovo delo le v objektivnem pomenu tehnika in sposobnost, v subjektivnem pa izraz njegove osebnosti in ta se mora upoštevati in spoštovati.

Delojemalec, ne glede na izobrazbo, sposobnost in položaj v proizvodnem procesu ali podjetju, je vedno subjekt, enakopraven s subjektom delodajalcem, lastnikom kapitala. Moralno in resnično človeško sta si oba partnerja popolnoma enaka, in ta resnica bi morala biti izhodišče za vrednotenje dela in urejevanje medsebojnih odnosov. Ker pa prevladuje in od-

loča volja lastnika delodajalca, je človekovo delo stalno potisnjeno na drugo mesto. Prvo mesto daje elementom, ki kapital sestavljajo, praktično sebi, ker je njihov lastnik. Prepričan je, da brez teh ne bi bilo proizvodnje, pozablja pa, da je nemogoča tudi brez človekovega dela.

Za gospodarsko aktivnost, predvsem proizvodnjo, so potrebne investicije. Te so rezultat prihrankov, ti pa sad minulega človekovega dela (LE, 12), ker le to v prvi vrsti zvišuje vrednost in dá rabnost tvarnim dobrinam, omogoča njihovo prodajo, dobiček in investicije. Te so tvorna sredstva, človeku v pomoč, zato objekt dela.

V momentu proizvodnje ali pri kakršnem koli delu ali službi se človek ne spremeni v stroj ali robot, ostane vedno človek in oseba z vso fizično in duhovno naravo. Njegova delovna sposobnost je vedno tesno povezana z življenjem in njega ciljem. Zato delu, ki ga opravljaja, ne da samo svoje razumske in tehnične sposobnosti, ampak tudi del življenja, to je časa, upov in pričakovanj, bolečin in trpljenja, veselja in žalosti, skrivnosti svoje notranjosti. Vsak predmet in dobrina nosita nevidni pečat hrepenenj in težav ter življenjskega časa množice oseb, ki so pri njega pridelavi ali izdelavi sodelovale vse do trenutka, ko smo jih kupili. Te življenjske realnosti niti kapitalizem niti kolektivizem nočeta razumeti.

Delo vir vrednosti

Človek s svojim delom dá vrednost predmetu ali dobrini in tako je njegovo delo vir vrednosti (LE, 7). Ni edini vir vrednosti, upoštevati se mora tudi vrednost naravnih zakladov in doprinos tehničnih in finančnih sredstev lastnika kapitala. Med vsemi temi je člove-

kovo delo na prvem mestu. To realnost zanika delodajalec, lastnik kapitala, in postavlja na prvo mesto svoj vloženi kapital ali sebe. Nasproti temu kolektivizem postavlja geslo, da je delo edini vir vrednosti. Pri tem ne misli iskreno, saj si v svojem gosjodarskem redu suženjsko podvrže delovnega človeka in polasti večine sadov njegovega dela za utrditev svoje oblasti in diktature.

Prvenstvo človekovega dela pri določanju vrednosti objekta dela bi se moralo upoštevati pri določanju zaslužka. Dejansko ni tako, je namenoma potisnjeno v pozabo. Na prvem mestu se vračunajo v proizvodjalne stroške po realni vrednosti ali ceni tvarni elementi in amortizacija kapitala, višina zaslužka človeka delavca bi naj bila razlika med temi stroški, pričakovanim zaslužkom podjetnika delodajalca in cenami na tržišču. Ta razlika bi naj bila odločilen činitelj brez upoštevavanja dejanskih življenjskih potreb človeka. Ostaja še vedno nepojasnjeno vprašanje, zakaj se lahko vračuna v proizvodjalne stroške in ceno proizvodov realno ceno surovin, noče pa realne cene človekovega dela, to je plač, ki bi vsakemu človeku pri normalnem delu zadostovale za dostojno življenje.

Človekovo delo je pred tvarnimi sredstvi

Človekovo delo je pred kapitalom, uči Janez Pavel II. (LE, 12).

Kapital kot skupnost proizvodjalnih sredstev mora služiti človeku pri delu. Kot že rečeno, se ne sme pozabiti, da je vse, kar predstavlja kapital, denar ali stroji, sad minulega človekovega dela. Tudi tehnični napredek v sedanjem obdobju človeške zgodovine je sad človekovega dela in njegovih prizadevanj. Vsa ta mogočna tehnična, tvarna in finančna sredstva nosijo znake človekovega dela, njegove osebnosti (LE, istotam).

Ker se noče priznati resnične gospodarske tvornosti dela, se hoče ločiti kapital od dela in delo od kapitala (LE, 13). Toda delo ni ločljivo od kapitala (LE, 15). Ustvarja se umetna antinomija, ki ne izhaja iz potreb ali zahtev proizvodjalnega procesa in gospodarskega življenja, ampak iz egoizma.

Proizvodjalni proces, delo in kapital, bolje rečeno delojemalca in delodajalca družijo, ju povezuje, sili k solidarnosti. Umetno ustvarjena antinomija škoduje predvsem človeku delavcu, ker je gospodarsko šibkejši. Posledice so odpor, ki se izraža na različne načine (LE, 13).

Vprašanje lastnine

Odpor delavcev je upravičen, vendar je v večini primerov brez pričakovanega uspeha. Delodajalec podjetnik je močnejši, ker je lastnik kapitala, delavec pa ima samo svoje delovne sposobnosti, delo. V bistvu je tukaj v ospredju vprašanje lastnine (LE, 14). Zasebna lastnina, imeti premoženje, je ena

izmed temeljnih človekovih pravic, vendar ni nedotakljiva, ker je podrejena skupnemu dobremu (istotam). Vršiti mora svojo družbeno funkcijo. Praktično je delovni človek zapostavljen v imenu lastnine, enako v kapitalizmu kot v kolektivizmu. Niti neokapitalizem niti reformirani kolektivizem se te zmotenista otresla.

Rešitev te nenaravne zapostavljenosti človeka, ki dela, je v razširitvi osnovne lastnine proizvajalnih sredstev. Delojemalcem se poleg tega, da si sami pridobijo premoženje, mora nuditi možnost sodelovanja v lastništvu podjetij, v katerih so zaposleni. Gre se za podružbljanje kapitala in proizvajalnih sredstev. Kako to doseči, papež ne daje smernic in prepušča volji in močrosti tistih, ki bodo načela okrož-

nice aplicirali v praktičnem življenju. Jasno je povedano, da rešitev ni v odpravi zasebnega premoženja in kapitala, ampak v njega postavitvi službi človeku, ki dela (LE, 18).

Iskanje solidarnosti

Vprašanja, ki obstajajo med delojemalci in delodajalci v gospodarskem in družbenem življenju je mogoče rešiti s pomočjo solidarnosti. Za doseg te je potrebno brezpogojno priznati prvenstvo delovnega človeka, to je pred tvarnimi dobrinami in premoženjem (LE, 12). Le tako se bo dosegla trajna solidarnost, ki bo jamstvo, da ne bo prišlo več do prekinitve dialoga in sodelovanja (LE, 8).

Avgust Horvat

Vest - notranja postava: ljubi in delaj dobro!

„V notranjosti svoje vesti odkriva človek postavo, ki si je ne daje sam, temveč se ji mora pokoravati. Glas te postave ga vedno kliče, naj ljubi in dela dobro ter se izogiblje zlega in, kadar je potrebno, zazveni ušesom srca: stori to, izogni se onemu. Kajti človek ima v svojem srcu od Boga zapisano postavo. Ravno v poslušnosti tej postavi je človekovo dostojanstvo in po tem bo človek tudi sojen. Vest je človekovo najbolj skrito jedro in svetišče, kjer je čisto sam z Bogom, čigar glas zveni v človekovi notranjosti. Po vesti se na čudovit način razodeva tista postava, ki se izpolnjuje iz ljubezni do Boga in do bližnjega“ (CS 16).

Kar o vesti pravi drugi vatiškanski cerkveni zbor, potrjuje naša osebna izkušnja. Znanstvena psihologija in antropologija trdita, da ni odraslega in duševno zdravega človeka, ki bi se sploh ne zavedal svoje vesti, npravnega razločevanja med dobrim in slabim in dolžnosti delati dobro in opuščati slabo. Tudi kadar govorimo o „brezvestnem“ človeku, ne mislimo na takega, ki bi bil brez vesti, temveč na tistega, ki svoje vesti ne posluša. Ni zrelega človeka, ki še ne bi bil doživel, kako ga je vest grizla in pekla. Morda

mu je bil glas vesti le nadležnost in ga je pripisoval napačni vzgoji ali svoji osebni slabosti, češ da še ni dovolj močan, da bi prekorlačil mejo med dobrim in slabim in živel onstran dobrega in slabega. Nedvomno pa je res vedno več ljudi, posebno med mladimi, ki trdijo, da se jim v življenju pred dejanjem vest skoraj ne oglašja, posebno na nekaterih področjih ne. Ne kliče in ne spodbuja jih k dobremu in ne svari jih pred slabim. Živijo tjavdan, predajo se toku, da jih nese, kamor pač je. Tudi če se tako obnašajo kakor da svobodno izbirajo in sami odločajo, se v resnici prilagajajo le modi in javnemu mnenju, govorijo in delajo kakor drugi, mislijo pa sami sploh ne, kaj šele da bi zares presojali svoje odločitve z vidika dobrega in slabega.

Naj ljudje verujejo v Boga ali ne, ob izkustvu nemirne vesti, ki se oglašja, morda še ob spominu na daljnjo preteklost, doživijo resničnost, ki jo koncil označuje z besedami, da je v svoji vesti človek čisto sam z Bogom. Pesnik Alojz Gradnik je to doživetje povzel v verze: „Nisem te videl prej ... v blišču dneva. Zdaj ko svetloba dneva dogoreva, odkod prišla si, senca moja mračna? Čemu za mano hodiš brez prestanka? Si

žji glas, drugim le psihološki pojav, sad vzgoje in izraz splošnega prepričanja. Eni imajo vest za osrednjo in najpomembnejšo človekovo duhovno sposobnost, za središče npravne osebnosti, drugi pa le za nekaj od zunaj vsiljenega, česar se je treba znebiti, če hoče človek priti do svoje svobode. V psiholoških in moralno teoloških knjigah najdemo tako različne opise in razlage vesti, kakor da ne bi šlo za pojav in življenjsko resničnost, ki je skupna vsem ljudem.

Po nauku drugega vaticanskega cerkvenega zbora in v skladu z razodetjem moremo vest najbolj določiti kot tisto osrednjo duhovno sposobnost, s katero se človek zaveda razlike med dobrim in slabim kakor tudi svoje dolžnosti, delati dobro in izogibati se slabega. Ta sposobnost mu je dana z njegovo naravo. V začetku je še nerazvita. Z zorenjem npravne osebnosti, ob srečavanju z ljudmi in z življenjskimi izkušnjami, ob vplivih od zunaj in ob moralni vzgoji pa se vedno bolj razvija in zori. Kjer človek doživlja npravne vrednote, dobro in lepo, resnično in plemenito, dobrohotnost in ljubezen v svoji okolici, se v njem utrjuje notranja naravnost na dobro in pripravljenost in odločnost delati dobro. Toda tako pod zunanji vplivi slabih zgledov kakor iz svojega notranjega nerada že otrok in še bolj doraščajoči in zrel človek doživlja v sebi tudi npravno razklanost. Čeprav se

ovadah prisluškujoč, telesno in živo bitje, duh? Kaj si? Uganka? ...Noč zdaj je, ki skrbi vse v sen potaplja. Ti še pri meni si kot stražnik strog, ki od jetnika ne premakne nog... In monotono ko za kapljo kaplja, na mojo dušo padajo besede: Čemu umikaš se? Me ne poznaš?"

Na vprašanje, kaj je vest, bi marsikdo odgovoril kot sv. Avguštin na vprašanje, kaj je čas: „Dokler me ne vprašaš, vem, ker ga poznam iz doživljanja. Ko pa me vprašaš, ne vem, kako bi ti povedal z besedami.“ Podobno je z vestjo. Iz izkušnje vsakdo ve, kaj je vest. Definicije in razlage z besedami pa se med seboj zelo razlikujejo. Nekaterim je vest bo-

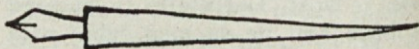
vest oglašja in ga vabi k dobremu, čuti v sebi še drugo postavo, ki ga nagiblje in vleče k slabemu. Apostol Pavel v pismu Rimljanom govori o človeku, ki čuti v sebi dvojno postavo: „čutim postavo, da mi je, ko hočem delati dobro, lažje to, kar je hudo. Veselim se namreč božje postave po notranjem človeku, vidim pa v svojih udih drugo postavo, ki nasprotuje postavi mojega duha in me usužnjuje postavi greha, ki je v mojih udih“ (Rimlj 7, 21—23).

Sodobnemu človeku, ki živi v stehneziranem svetu, govorjenje o vesti kot duhovni sposobnosti večkrat ne pove dosti. Bolj nazorne so zanj prisposode iz tehnike. Vest je kakor kompas, s katerim se človek znajde in ugotovi smer življenja; je kakor radar, brez katerega bi bil v nevarnosti, da se izgubi; je kakor relejna postaja, ki sprejema in oddaja smernice in navodila za življenje. Te prisposode res nekaj povedo. Toda vest je mnogo več kakor samo neke vrste „tehnična“ življenjska oprema, s katero si človek pomaga v življenju. Ker v vesti ne gre samo za orientacijo in za razločevanje in ugotavljanje, temveč za čisto osebno vrednotenje in odločanje, doživljanje odgovornosti, dolžnosti in svobode je vest izraz človekovega dostojanstva kot oseba. Kristjan pa se zaveda, da se v vesti srečuje z živim Bogom, ki je njegov Stvarnik in Gospod, ki mu je določil

življenjsko smer in mu dal postavo, katere naj se iz osebnega prepričanja in v svobodni odločitvi drži. Po vesti govori človeku Bog sam, ne sicer v tem smislu, kakor da bi bil vsak glas vesti božji glas, ampak tako, da je v vesti človek sposoben zaznati božji klic in vabilo, če mu vest še ni popolnoma oglušena in otopela ali če božjega klica ne prevpijejo drugi glasovi.

Smisel postnega časa je tudi v tem, da človek svoji vesti da priti do besede oziroma da ji to omogoči. To pomeni, da najde toliko notranjega miru in zbranosti, časa za razmišljanje in svobode za odločanje, da mu vest mora povedati, kaj je prav in dobro in kaj slabo in napačno. Morda je vest kje negotova in išče, morda dvomi in se celo zmoti, a vendar se javlja, in to pred odločitvijo in ne šele po dejanju kot slaba vest. Kjer se človek zave, da ga po vesti kliče Bog in kjer se temu klicu odzove, je morda sicer še daleč od tega, da bo v svojem življenju docela spoznal božji klic in se mu odzval. A ugotovil je, da njegov kompas še deluje, da radar ni pokvarjen in relejna postaja ne izključena. To je močno življenjsko znamenje, ki daje novega upanja. In tega danes tudi prinas v naših razmerah zelo potrebujemo.

Alojzij Šuštar, nadškof

Kadar se je človek prav do dna ponižal in prav do vrha oblatil, tedaj pravi, da je spoznal življenje, ter razkazuje svetu svojo oblateno suknjo. Vest je hudo tanka, učenjaki ne bodo znašli imenitnejšega instrumenta: ne izpregleda ničesar in ne pozabi ničesar, pravičnejša je od ogledala samega. Uboga nespametna pamet se trudi, da bi jo preslepila ali vsaj preprosila. Pamet pozna veliko lepih in blagodnečih besed: uživanje mladosti, spoznavanje življenja, upoštevaneje razmer. Bogat in prebogat je slovar, kadar je treba ukaniti vest. Ali vest je neusmiljena in močna. Oj, siromak, kako si spoznal življenje? Poglej se v ogledalo, da poveseš oči! Zatajil si lepoto in resnico v svojem srcu zato, ker si bil preslab in prebojazljiv, da bi po strmem potu dosegel to lepoto in resnico. Ostal si v dolini, ker si nisi upal na goro, pa se v svoji tenkonogi strahopetnosti posmehuješ mladim popotnikom! Poglej se v ogledalo! Z množico hodiš, v množico siliš, ker ne spoštuješ to nožico, temveč ker te je strah samega. Razvil si se z duhom časa, zato si se razvil, ker bi te bili drugače s palico razvili! In vsa tvoja modrost je le globoka grenka, večno grizeča vest-zavest, da si iz nemoči in bojazljivosti zatajil lepoto in resnico v svojem srcu!

Ivan Cankar, Dana

VEČERNI ZVON

ko tiho v srcu moli ave,
ave, Marija.

Večerni zvon, o mili zvon!
Ko zarja z modre nam višave
zvezdá naznanja milijon,
naznanjaš ti zemljanom: ave,
ave, Marija.

Večerni zvon, o mili zvon!
Tvoj glas poslušam iz daljave,
telesnih več ne čutim spon,
srce topi se, moli ave,
ave, Marija.

Škrjanci pojejo v nebo,
drobé že slavci iz goščave,
da se čarobnih spevov sto
z zvonjenjem zliva v eden ave,
ave, Marija.

Moj duh pozabi teh dolin,
na kraj nebeške misli slave,
kjer bode zemlje solzne sin
na veke klical blažen ave,
ave, Marija.

Obriše s čela potnik znoj,
na sredi postoji dobrave,
in sladek ga navda pokoj,

Anton Medved

PADEC, ZAZNAN OD VSEH POTRESOMEROV

Adam upora nj zasnoval sam. Samó prisluhnil je Režiserju. In preko njega Evi, tovarišici, ki se ji je zazdela misel na božansko eskalacijo zanimiva. Za moža bi imela Boga, ona pa bi bila Boginja. To bi bilo kar prijetno v tistem paradizu s štirimi rekami. Onega drugega Boga pa ne bi bilo treba več na spregled, ker bi bil odveč. V večernj edenski sapi bi se sprehajala sama. Medsebojno bi se onikala: Bog ob Boginji. Držala bi se za roko in doživljala onega drugega Boga kot odvečno hipotezo, kot abstrakcijo in opij.

Potem tisti strašni šok — tisti ognjeni preblisk, od katerega je Eden moral zadišati po pogorišču: spoznanje, da nista več, kar sta bila, da nikakor nista gospod Bog in gospa Boginja, ampak samó moški in ženska, še več, da sta nedopovedljivo naga, vržena v staranje in v smrt.

Nič se ne izprsavata. Skrivata se in tržeta figove liste. Človek ni našel v sebi moči, da se ne bi skesal.

Oprta drug ob drugega, v zmedu las in solz, gresta iz Vrta, ven v odčarano stvarstvo. Toda s sabo nosita obet odrešenja. Za razliko od angela je človek ostal rešljivo bitje.

Eden. Kakšen je bil neki?

Preko iztegnjenega kerubovega meča zastonj uperjamo oči na prizorišče, nad katerim je padel zastor za vselej. Kakor otroci smo,

ko si iztikamo oči preko policaja, ki nam brani dostop v nedopovedljivo. Onkraj keruba je za naše oči tema. Tudi stanje človeka pred padcem ostaja več ali manj misterij.

Tudi teologija ne more dosti ob tem.

Domnevati na primer, da je šlo za neumrljivo bitje — *Ce bosta jedla od tega sadu, bosta umrla* — pomeni postavljati prvega človeka v praznino, kamor nobena naša predstava ne more. V tem primeru je bil Adam zunaj našega biološkega pogoja in naša misel ne more nikamor. Diskusija o človeku pred padcem je v tem primeru prav tako malo oprijemljiva, kakor diskusija o vstalem telesu. Človekova biološka minljivost je namreč eno z biološko minljivostjo vsega živaskega in rastlinskega na zemlji: naravoslovno je absolutno normalna. Zgodovinsko se človek pojavi na našem planetu kot člen v verigi evolucije. Potemtakem bi bila njegova biološka neumrljivost edinstvena kozmološka izjema, ki se bije z vsako našo predstavo zmožnostjo.

Domnevati na drugi strani, da je bil Adam pred grehom umrljiv — umrljiv na neki poseben, netrpiljenjski način, kar se zdi, da je prevladujoča domneva moderne biblične eksegeze —, pomeni dejansko izbiti temu vprašanju njegovo skrivnostno dno. Toda ali je s tem razloženo vse? Kaj se pravi biti

neskaljeno srečen, obenem pa se starati, poslavljeni se, čeprav v obliki nekega blaženega venenja, ki te brez muke prenese v dokončno blaženost?

Eden, v katerem tako ali drugače ležeš vase, tudi v neskaljeni blaženosti, nam je težko predstavljiv. V tej zvezi velja omeniti sicer kar se dá previdno domnevo največjega sodobnega prazgodovinarja Müller-Karpeja, ko skuša človekov padec identificirati v revolucionarnem civilizacijskem preskoku, ki ga pomeni prehod iz paleolitika v neolitik. V tem primeru bi moralj edensko mladost člo-

veštva istovetiti s staro kameno dobo. Najmanj, kar je mogoče reči k temu, je, da se je za takšno predstavo Edena težko navdušiti. Težko si je predstavljati zlatj vek ob menujih iz surovega mesa in v družbi z jamskim medvedom.

Z eno besedo: oči nam tipajo več alj manj neprodarno temo. Eden ostaja skrivnost, kakor na koncu loka časa ostaja skrivnost Točka Omega.

Iz izgnanstva lahko samo — sanjamo, kakor ob pogledu na verigo gorá v daljavi, ugibajoč, kaj naj bi bilo onkraj njihove skrivnostne sinjine...

Alojz Rebula

Sedanji trenutek v Cerkvi na Slovenskem

Ko skušamo v nekaj potezah ugotoviti današnji položaj Cerkve v matični Sloveniji, bomo omenili tri stvari: spremembe v takajšnjem verskem življenju, kratenje pravic vernim s strani režima in prizadevanje Cerkve za solidnejše dušno pastirstvo.

SPREMEMBE V VERSKEM ŽIVLJENJU

Če primerjamo današnje versko stanje s tistim izpred 40 let, je razlika med obojnim dobesedno ogromna, seveda na škodo vere.

● Pred drugo svetovno vojno je

veljala Slovenija za 97% katoliško deželo. Katoliška Cerkev v njej je bila prava ljudska Cerkev s pretežno kmečkim prebivalstvom. Imela je razvejane organizacije (apostolske, verske, dobrodelne, fizikulture), cvetoč tisk in živo prosvetno življenje (gledališko, pevsko, orkestralno). Katoličani so se zbirali v svojih političnih stranki in svojih sindikatih. Hranilnice in posojilnice so bile dejanska gospodarska zaščita malega človeka pred oderuhi. Cerkve so bile ob nedeljah polne, cerkveni prazniki so bili spoštovani.

● Da je prinesla stalinistična revolucija v Sloveniji s seboj kot enega glavnih sadov ateizacijo, ni nič čudnega, čeprav je ta v bistvu grobo kratenje človekove pravice do svobode vere in prepričanja. Tako je možno razumeti osip vere v Sloveniji predvsem s tega kota.

Nekrščenih otrok je danes v Sloveniji že lep odstotek. Poleg načrtne ateizacije je k temu pripomoglo tudi priseljevanje muslimanov. Pravoslavni so s svojim prihodom v Slovenijo pomnožili število nekatoličanov, ki jih je že 18%. Močnejše oddaljevanje od Cerkve se je pričelo v letih 1972 do 1975, ko je režim spet povečal svoj pritisk nanjo.

KRATENJE PRAVIC VERNIM

Nepristranski opazovalec današnje slovenske dejanskosti zlahka odkrije, kako marksistični režim vernim pravice krati. Nekaj primerov:

● **Svetovnonazorska ne-enakopravnost vernih.** Jugoslovanska ustava, ki si je narodi niso dali sami, marveč jim jo je dala ZK, sicer priznava enakopravnost vseh svojih občanov. Po isti ustavi je pa ZKJ vodeča idejna in politična sila: njen program naj bi se uveljavil ne le znotraj ZKJ, marveč v vsem življenju ljudi. Ta program zahteva od svojih članov, da ostale občane izobražujejo v marksističnem pogledu na svet (ki naj bi bil edino znan-

stven), z razvijanjem socialističnih družbenih odnosov pa naj opravljajo vero kot duhovno zaostalost in prevaro. Takšna navodila nujno vodijo do nekaterih nesprejemljivih pojavov:

— Režim gleda na vernost že vnaprej kot na zablodo in ostanek preteklosti. Zato jo je treba pobijati.

— Po ustavnem načelu svobode vere ni dovoljeno zatirati leté administrativno, nasilno; partija ima na razpolago tudi druge metode.

— ZKJ ima monopol nad svetovnim nazorom in ustvarjanjem javnega mnenja. Zato ima posebne pravice pri uporabi množičnih občil. Vero le trpi, kolikor je ta zasebna stvar posameznega občana. A tudi takšno vero se ji zdi nujno odpravljati. Zato je ta iz javnosti izbrisana in takó obsojena na izumiranje.

— Vsi tako imenovani „posamezni primeri“ sektaštva, to je zatiranja vere, so le naravna posledica idejnega programa ZKJ.

— Do enakopravnosti vernih ne more priti vse dotlej, dokler ne naredi ZK ateizma za zasebno zadevo svojih članov. Partija politizira vero (ne Cerkev), ko postavlja ateizem za uradni svetovni nazor.

● **Šola.** Po naravnem pravu imajo starši pravico do vzgoje svojih otrok po lastnem prepričanju. Vernim staršem v Sloveniji se godi velika krivica, ker prikazu-

jejo marksizem za edni znanstveni svetovni nazor, Cerkev in veropa slikajo pristransko in neresnično. Po mnenju nekaterih katoliških strokovnjakov je možno odkriti za vsem tem vsiljevanjem ateizma po šolskih učbenikih jasen načrt, ki se ozira na starostno stopnjo šolarjev. Dijaški domovi verno mladino, ki živi v njih, popolnoma prezirajo; ta nima možnosti iti k maši, udeleževati se mladinskega verouka in praznovati verske praznike.

● **Sredstva javnega obveščanja.** Čeprav Cerkev že dolgo zamahterja zase pravico do verskih oddaj na TV in radiu in do obveščanja po dnevnem časopisju, vsa sredstva so last vseh občanov (torej tudi več kot 80% katoličanov in ne le manj kot 10% članov ZK), je vernim pot vanja zabranjena.

● **Gradnja bogoslužnih prostorov.** Da se ravno pri dovoljenjih za bogoslužne zgradbe redno zataka, kot se, je težko razumeti kako drugače, kot da je dala oblast svojim uradnikom navodilo, da je treba sleherno prošnjo za takšno gradnjo „dati v zadnji predal čisto spodaj“.

● **Vojska.** Verni vojaki ne smejo dobivati v vojsko verskega tiska in ne smejo v cerkev.

● **Zapori.** Duhovniki, ki bi hoteli k jetnikom, se na vratih ječe slejkoprej srečujejo z napisom: Vstop prepovedan.

● **Odgovorne službe v družbi.** Naj imajo verni še tolikšne kva-

lifikacije in še takšno izobrazbo, do višjih mest v družbi ne morejo, ker so verni.

● **Verski prazniki navadno niso priznani kot nedelovni dnevi.**

PRIZADEVANJE CERKVE ZA SOLIDNEJŠO DUŠNO PASTIRSTVO

Zlasti pod vplivom spodbud iz tujine se je v zadnjih 20 letih v delovanju Cerkve marsikaj premaknilo. Po časovni vrsti so vzniknile med drugim te-le oblike dela:

Pastoralni tečaji za dušnopastirske delavce.

Pogovori s starši o verski vzgoji otrok.

Tečaji za pripravo za zakon (civilna družba je začela z njimi šele leta 1980).

Prvi družinski krožki.

Vzgoja župnijskih pastoralnih svetov.

Obnova zakramentalne pastora-le (tudi občestvena priprava na krst, prvo obhajilo, birmo...).

Vzgoja za ljubezen pri mladih in mladih zakoncih.

Slovesno obhajanje zakonskih jubilejev v okviru cele župnije: srebrnih, zlatih, bisernih porok.

Ni se pa še prav začela pripravala laikov za pomoč duhovnikom. Za praktično družinsko vzgojo je na razpolago nekaj zakonskih parov, ki uspešno delujejo. Katehistinje je že lepo število. Čutiti pa je veliko pomanjkanje duhovnikov, saj jih je le slabi 2 tre-

Vrednost in lepota slovenske besede

(Nadaljevanje in konec.)

Naša skrb za ohranitev slovenskega jezika

Ko sem se pripravljajal za tale pogovor z vami, sem našel orumeneli listič, na katerega sem bil pred leti zapisal naslednje misli: „Kruh nam ni bil dovolj, po duhovni hrani smo zahrepeneli. Toda vse, kar smo in kar imamo, vse je zraslo iz ljubezni. Kakor roža, ki jo vsadimo, negujemo, skrbimo zanjo in v veseljem pričakovanju želimo, da bi se razcvetela v prelep cvet... Naši skupni Domovi: strehe šol, ki ob-

---

tjini, toliko, kot jih je bilo pred vojno.

SKLEP

Cerkvi na Slovenskem ne ostaja drugega, kot da na eni strani neutrudno evangelizira (z vedno novimi prijemi, primernimi novim časom), na drugi strani pa, da stalno opozarja na krivice, ki jih ji dela režim; pod pritiskom javnega mnenja, zlasti mednarodnega, ta le ne bo mogel venomer načrtno kršiti naravnih pravic vernih občanov.

(Naša luč)

likujejo duše stotinam naših otrok... Domovi: kraji našega srečavanja in spoznavanja med mladimi dušami. V njih je spočetih toliko novih srečnih družin!“

Naši skupni Domovi morajo ostati ogenj slovenstva, čisto slovenski, kakor domovina, ki jo je treba spoštovati in jo rad imeti. Z iskrenim prepričanjem si moramo neprestano prizadevati za trden obstoj, za premišljeno ravnanje in vzgojo naše mladine in nje pošteno življenje. Nič ne pride samo! Zdaleč pomanjkljivo je misliti, da je dovolj hčerko ali sinčka pošiljati v slovenski tečaj ali v slovenski Dom na zabavo in prireditve. Gre za osnovno vzgojo in poduk, ki ju mora dobiti otrok doma, v družini, pri očetu in materi. Če za kaj, za to je treba najti potrebni čas!

Škof Slomšek, učitelj ljubezni do naroda in jezika, pravi: „Najžlahtnejši dar božji je jezik. Z njim se človek izobrazí v človeka! Jezik je sredstvo občevanja med narodi, je najmočnejša vez vsakega ljudstva, katerega bratovsko druží.“ Na drugem mestu pa Slomšek pravi: „Ne sramuj se svojega ljudstva, ki je tvojega naroda, in ne

pozabi svojega jezika, ki te ga je naučila ljuba mati. Beseda materina je živo znamenje materine ljubezni. Kdor to znamenje zatre, matere vreden ni!“

Pisatelj Ivan Cankar poveličuje besedo svoje matere po svoje. Takole ji zapoje slavospev: „Slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz same zemlje zveni kakor velikonočno pritrkavanje in zvezde pojó, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj.“ (Kurent, 282).

Ali je še kdo s tako veličastno besedo ovekovečil materino govoro? Govorico tiste preproste ma-

tere, ki mu nj mogla v svoji revščini večkrat potešiti gladu, ki pa mu je kljub temu dala vse: svojo ljubezen in svojo besedo. Ko je odhajal v veliki svet, bi bil lahko pozabil na oboje. Tisočkrat lažje in bolj koristno bi bilo zanj, ko bi se bil oprijel kakega velikega evropskega jezika. Bogatejša vrata bi se mu bila odpirala na stežaj. Ampak Cankar je ljubil svojo mater in zato je ljubil tudi tisto, kar mu je ona dala. Vzor moža, ki je zrastel iz korenin domače hiše!

Gotovo ste slišali ime Andreja Kobala ali celo brali njegovo zelo zanimivo in svojsko knjigo Svetovni popotnik pripoveduje, katera je izšla 1974 pri Mohorjevi družbi v Gorici. Kobal je bil velik Amerikanec, a nič manjši Slovenec.

Večkrat so ga povpraševali, nje-ga, ki je obvladal kopico jezikov in ki je prepotoval pol sveta, kako da se po svetu ni odtujil in kako da je obdržal materinščino po več ko pol stoletja, večinoma brez stikov s slovenskimi ljudmi...

On odgovarja takole: „Taka vprašanja so me presenečala. Ali ni samoumevno, da človek normalnega razuma ne pozabi materinega jezika? V jeziku iz detinstva in odraščajoče dobe se nauči misliti in spoznavati svet in prvotni jezik ostane podlaga pri učenju drugih... sploh razumska podlaga našega življenja. Materin jezik je takorekoč prirojen. Če sem se ga v dolgih letih redko posluževal, mi je vendar bil koristen, ne glede

na kontinent, na katerem sem prebival, ali na druge jezike, v katerih sem občeval. Ker se svojega izvora nisem nikjer sramoval, sem našel spoštovanje do slovenskega rodu. Če bi se ga sramoval, bi to ne bilo v korist meni in gotovo bi bilo le na škodo slovenstvu doma in na tujem. Ljubezen do materinščine pride od srca. Dodati bi moral, da pride tudi od razuma. Ta naroča, če hočemo, da nas bodo drugi spoštovali in cenili, moramo svoje spoštovati sami. Kdor se sramuje svojega izvora, sramotí samega sebe. Pri tujcih izgubi ugled, ne pridobi pa ničesar. Rojeni Slovenci, ostanimo Slovenci! To ni nikaka napuhnjena narodnost, le praktično in pošteno stališče pred svetom... Nikar ne zapostavljati materinega jezika!“

Ali bi v nas — predvsem pa v našj mladini — ne moglo biti vsaj nekoliko več narodne zavesti in ljubezni do svojega naroda, take, ki bi se lahko postavljala Slomškovi vštric, ali pa tistega doživitega ponosa, ki bi bil vsaj podoben Cankarjevemu, ali trdnosti in vztrajnosti, s katero je potoval iz dežele v deželo Andrej Kobal — toda vedno in povsod z dvignjeno glavo?

Pisatelj Karel Mauser pa nas naravnost prosi za ljubezen do slovenske besede in nje ohranitve.

„Kakor so nam ostali papirusi in hieroglifi, kakor so se ohranile v kamen vsekane, v glino vrezane in na pergament napisane besede, tako bodo za nami ostale knjige,

revije, časopisi, članki in člančiči. Nas ne bo več, niti pepela za nami, naš duh, naša misel, naša hrepenjenja, naše želje — to bo ostalo v črkah, v slovenskih črkah, v slovenski besedi, v duhu, ki smo ga v svojem življenju skrili pod pisano ali tiskano črko.

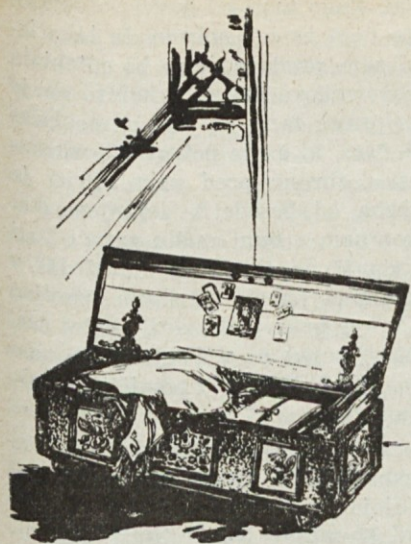
Z iskrenim zaupanjem se obracam na vsakega izmed nas, da bi pustil v svojem srcu prostor za slovensko besedo in če jo je izgubil, da tava mimo njega, da bi jo ljubó prijel za roko in pripeljal v svoje srce nazaj...“ (Zbornik 1963, 243).

Ohranimo slovenski duh in jezik v svetu!

Pred kratkim sem bral s skrbjo, toda z ljubeznijo napisane besede: „Ko zidamo naši skupnosti lepe in potrebne Domove, pa včasih vendarle skoraj nehote upamo, da imamo s tem, ko smo plačali zidove, nekako tudi plačano ceno za življenje slovenstva v njihovem okviru. Ko pa nam skušnja pokaže, da le ni tako, bi včasih še vedno radi poskusili, ali ne bi bilo mogoče „kupiti“ za mladi rod narodne zavesti, podobno kakor „kupimo“ zdravje pri zdravniku ali v lekarni.

Pa na žalost ni mogoče. Ne le del našega premoženja, temveč predvsem del našega lastnega srca in življenja mora biti posvečen vrednotam, ki so sad ljubezni in ki imajo v naravnem redu najpopolnejši izraz v družinski in narod-

ni skupnosti. Odtod potreba gorečega navdušenja in požrtvovalnega dela za slovenstvo in krščanstvo tako v lastnih družinah kakor v naši skupnosti“ (M. Kremžar, DŽ 1982, 2).

Tudi mi ljubimo in se oklepajmo slovenskega jezika, govornice naših mater. Skušajmo jo dati mlademu rodu. Vemo, da to terja od nas mnoge skrbi in truda. Vendar od tega ne moremo odstopiti. Če zanemarimo in izgubimo jezik, potem pokopljemo vse, kar duhovnega in neminljivega imamo in kar nas veže na narod.

Vrednost naših ohranitvenih prizadevanj nam priznavajo tudi nasprotniki v Sloveniji. Tako je tam izšla knjiga, ki jo je napisal eden tamkajšnjih obiskovalcev med nami. V njej beremo: „Slovenska po-

litična emigracija je začela v Argentini že razmeroma zgodaj organizirati sistem dopolnilnega šolanja. S tem so hoteli ohranjevati slovenski jezik in kulturo ter preprečevati, da bi naraščaj emigrantov ne prišel pod prevelik vpliv okolja... Ni mogoče zanikati koristnega delovanja različnih emigracijskih šol in tečajev za ohranjevanje slovenskega jezika“ (Čuček, Sramota umira počasi, 199).

Teh besed iz knjige vam nisem navedel zato, da bi tisto pisanje hvalil, pač pa v dokaz, da se o naših ravnanjih doma tudi že bere in govori. Mi pa smo šole in tečaje že ustanavljali, jih vzdrževali, jih cenili in ljubili, ko oni tam preko morja še besede o njih niso črhnil, in bomo našo mladino usmerjali v nje brez kakega njihovega priznanja. Prepričani smo v pravilnost ravnanja, ki se je rodilo iz ljubezni. Drugače ne more biti!

Zgodovina nas uči, da se v ljudstvu ali v narodu zbuđi borbeni duh najbolj takrat, ko spozna, da je v neposredni nevarnosti on sam ali del njegovih dobrin. Tako bolje razumemo, da se je slovenski narod cela desetletja in stoletja upiral in tudi z orožjem branil, kadar se je čutil ogrožen. Razumemo njegov boj za ohranitev samostojnosti in svobode, jezika, narodnosti, kulture in krščanstva.

[Traja pa narodnostno-ohranitveni boj neprestano naprej tudi med nami danes. Gre za našo mladino, ki bi jo radi ohranili slovensko zavedno, slovensko bogato, slo-

vensko čutečo. Želeli bi, da bi ostala in živela vsaj v svojem bistvu kot slovenski naraščaj in ohranjala in razvijala zgodovinsko bogatijo in značilnosti našega naroda. Z eno besedo: naj bi rastel v njej del slovenskega naroda v svetu.

Če se to ne bo zgodilo, če bo tu naša borba izgubljena, potem se resno vprašajmo: komu naj služi jo ti udobni in svetli Domovi, koga naj greje ljubezen mater in očetov, ki se z leti ne ohlaja, ampak postaja vedno bolj vroča? Vsepovsod bo ostalo sicer zidovje, prijetne sobane in prostrane dvorane — toda duha ne bo v njih, ljubezen bo usahnila, naša pesem bo umrla in slovenska beseda ne bo več žuborela.

Tukaj je bojišče, na katerega smo klicani vsi!

Mnogo doživiš po Domovih

Med predavanji sem opazal, da so mi vsi zbrano sledili in na večjih mestih z rahlim odobravanjem tudi pritrjevali. To me je srečno veselilo, da so bili v osnovah vidno istih misli, da so čutili isto z menoj.

To pa je mnogo premalo. Lahko je pritrjevati govorniku, ga nagraditi s primernim aplavzom ob koncu ali ga z rahlim nasmehom lice poplačati za njegov trud.

Gre za to, kako koristne govornikove misli, potrebne vzpodbude in praktične smernice spraviti v življenje. Kako se dejanski okoristiti s tem, kar je dobrega pove-

dal. Kako priti od besed do dejanj. Če tega ne bo, nobeno, še tako izklesano predavanje ne bo odtehtalo govornikove žrtve, s katero se je pripravil zanj, pa tudi ne poplačalo časa, ki ga je potrošilo poslušalstvo, zbrano pred njim. Priti je treba od besede k dejanjem, kakor nam v tem smislu naroča tudi sedanji papež Janez Pavel II. v zadnjem pismu vernikom vesoljne Cerkve prav za letošnji postni čas. Manj besed, pa več dejanj! To nam manjka! Besede uresničiti v dejanja!

„Kako se počutite pri nas, ko nam pridete predavat?“ me vprašujejo po Domovih.

„Izvrstno! Novi obrazi dokazujejo, da naša slovenska družina raste in da se ljudje še vedno radi udeležujejo skupnih srečavanj.“

Pri sreču pa me stisne zaradi onih, ki sem jim pred leti govoril, a jih danes ne najdem pod streho Doma. Tudi njihovih otrok ni več blizu ali le še kdaj ob pričakovanju zabavnega večera v Domu. V njih besede niso prodrle v dejanja! Njihov domek ne ogreva več slovenska beseda, domača knjiga ne najde prostora na knjižni polici, na božični večer ne diši več kadilo med odmevom domače praznične pesmi ob jaslicah...

„Kaj menite o prizadevnosti ljudi za slovensko stvar?“

„O tem bi mogel govoriti brez kraja. Hvala Bogu, mnogi so ostali goreči, pa so tudi drugi, ki se ohlajajo, nekateri so tudi že brezčutni. — Poznam preprostega

moža, ki mi je večkrat ponovil: „Kupim vsako knjigo, ki izide med nami, in jo vsaj po dvakrat preberem. Pravim, če se je pisec toliko pomujal, da jo je rapisal, se moram jaz pomujati vsaj toliko, da jo preberem.“ Čestitam zavedni gorenjski grči! — Neka gospa mi je po uspelem bralnem večeru v Hanželičevem Domu v Cordobi navdušena dejala, da bi prav gotovo kupila Mauserjevo knjigo Na ozarah, iz katere je slišala odlomke, če bi vedela, kje bi jo dobila... Spet nekdo drugi se je opravičeval, da ne hodi mnogo v našo družbo, ker mu nihče od nas njegovih težav ne pomaga reševati...

„Kaj bi bilo treba storiti, da bi se stvar kaj izboljšala?“ slišim skoraj povsod vprašanje.

Mnogo misli, smernic in dejanskih rešitev pade na sestankih, predavanjih in srečanjih.

V dejanja jih je treba spraviti. Korajže nam dostikrat manjka. Žive korajže in poguma, ki premaguje gore!

Pri tem me bodri odločnost pok.

dirigenta Akademskega pevskega zbora, Franceta Marolta, ki je zahteval od članov zbora popolno sodelovanje, samostojnost, korajžo. Če je dvomil v koga, ga je pred vsem zborom poklical k sebi pred dirigentski pult in tam preizkušal z njim kočljive dele programa. Če ga ni zadostno obvladal, mu je odprl vrata pevske sobe.

„Ne potrebujem capljačev! Pač pa tiste, ki si upajo možato zapeiti!“

Zato tudi pri naši slovenski stvari več ljubezni in poguma! Odločno in veselo slovensko knjigo v roke, dokler sta ti še oče in mati v pomoč, prihajaj na slovenske kulturne prireditve — tudi na najslabši boš še vedno nekaj pridobil — govori s ponosom besedo svoje matere in zapoj z vsem navdušenjem slovensko pesem, kadar vse poje okrog tebe. Če že ne maraš kvariti soglasja s svojim skrhanim glasom, pa vsaj pusti zveneti strune svojega srca! Tako boš vsaj po njih z vsemi v srcu povezan!

Pomembnost dobrega znanja materinščine bi morala biti vsakemu Slovencu jasna. Jezik je ena pglavitnih lastnosti posameznega naroda, in narodna zavest se v veliki meri opira na jezikovno; če je ena šibka, tudi druga ne more biti močna.

In vendar ne smemo pozabiti vedno novega, velikega veselja, ki ga imamo od maternega jezika. Veselja, ki nas navdaja, ko vidimo, kakšno dognano in prožno, prilagodljivo orodje imamo v njem; veselje ob tem, ko domačo besedo obvladujemo, ko nam vedno ustrezneje izraža misli in občutke, ko nam daje, da se izražamo, in ob tem lepo zveni in poje.

Janez Gradišnik

Nekaj o pravopisu – Nekateri manj znani izrazi

V našem tisku se opaža različna pisava imen praznikov, godov, letnih časov in besed, ki se nanašajo na Boga in Marijo. Mislim, da ne bo škodilo, če malo ponovimo zadevna pravila. To pot bomo upoštevali bolj SP, ki ga je l. 1935 sestavil duhovnik in jezikoslovec Anton Breznik (skupaj s Franom Ramovšem).

Imena praznikov, godov in letnih časov pišemo z malo začetnico, le v dvomnih primerih je dovoljena vélika začetnica: božič, sveta noč, veliki petek, velika noč, binkošti, novo leto itd.

Izjema so samo samostalniško rabljeni **svojilni** pridevniki in iz njih narejene izvedenke: Júrjevo, Sílvestrovo, Štéfanovo, Télovo (praznik sv. Telesa), Véliki in Mali Šmaren (Šmaren=„Šent“ = Sveti Marijin dan). To pravilo v glavnem ohranja tudi SP 62.

Čeprav SP 62 določa, da se beseda **BOG** piše z véliko, kadar je rabljena posebej, se tega mnogi v matični domovini ne držijo. Mi pišemo bog, le kadar imamo v mislih kakšnega poganškega boga. Znano je, da se pišejo z véliko tudi izrazi, ki nadomeščajo besedo Bog: Gospod, Stvarnik, Zveličar, Odrešenik, Tolažnik, Jagnje božje, Vsemogočni, Vsevedni, Križani, Oče, Sin, sv. Duh, sv. Trojica, sv. Rešnjé Telo, Enako: sv. Devica, sv. Mati, Mati božja, Brezmadežna. Kot je videti, **se sveti, sveta** (navadno sv.) **piše z**

malo, četudi stoji na začetku. To se nekako ne ujema s splošnim pravopisnim pravilom, da pri sestavljenih lastnih imenih pišemo prvo besedo vedno z veliko, naslednjo (ali naslednje) pa le, če je tudi sama zase lastno ime, kot npr. Svobodna Slovenija (časopis) Novo mesto, Planinsko društvo. Seveda ima tudi ta norma nekaj izjem: Dolenjske Toplice itd. Bog je stvarnik. V tem primeru je stvarnik občno ime, zato ne bi bilo prav Stvarnik.

Ker je še prostora, bom navedel nekaj manj znanih ali skoraj pozabljenih besed.

Za živero imamo lep slovenski izraz **drevésnica**, vendar nima tako širokega pomena kot španska beseda. Če se gojijo cvetlice, rastline, pravimo **cvetličnják**, **rastlinják**. **Cvetnják**=večja premična posoda z okrasnimi rastlinami. Namesto cvetlični lonec lahko rečemo tudi **cvetličnik**, a ni dosti v rabi. Cvetličnjak, cvetnjak in cvetnik se včasih (redko) rabijo v pomenu cvetlični vrt (cvetnik je v tem pomenu zastarela beseda). Nekaj izpeljank: drevésničar, drevésničarstvo, cvetličar(ka), cvetličarna, cvetličarstvo.

Ali veste, kako pravijo v Sloveniji acondicionador de aire? **Klimatizátor** ali **klimátska** (tudi klimatična) **naprava**. Klimatizacija, klimatizirati. Prostori so klimatizirani.

Ženske uporabljajo sušilno kabo in sušilnik, kadar si sušijo lase. V rabi sta tudi besedi **havba** (ki v avtomob. žargonu pomeni pokrov) in **fen** (osnovni pomen: suh, topel veter).

Kadar moramo rabiti v enem jeziku dve besedi za eno v drugem

jeziku, občutimo to kot nepraktično. Včasih je tako v slovenščini, drugič v španščini. Ali veste, da lahko pravimo **brivnik**, **pralnik** in **šivalnik** namesto električni brivski aparat, pralni stroj in šivalni stroj? Pralnik pa ima še en pomen: perilnik. Simon Rajer

Kratka zgodovina Slovencev

PREVZEM KRŠČANSTVA PRI SLOVENCIH

Karantanski Slovenci so ostali po razpadu Samove zveze sami, vendar med seboj povezani, tako da je njihova plemenska zveza kmalu prerasla v državo. Karantanija je bila prva slovenska država. Njeno središče je bilo na Krnskem gradu na Gosposvetskem polju. Vodil jo je knez. Karantanija je živela svobodno in samostojno približno sto let. Toda ko so se Obri v Panonski nižini zopet okrepili, so začeli z vso silo pritiskati na Karantanijo. Knez Borut, ki je tedaj vladal v Karantaniji, je prosil za pomoč sosedne Bavarce. Ti so Slovencem res pomagali odbiti Obre. Zato so pa zahtevali, naj Karantanci priznavajo za svojega gospodarja frankovskega kralja, ki je bil tudi njihov vladar. To se je zgodilo okoli leta 745. V dokaz pokornosti je moral poslati knez Borut na bavarski dvor za talca sina Gorazda in nečaka Hotimira.

Tam sta živela dalj časa in sprejela krščansko vero. Ko sta se vrnila v domovino, sta res krščanstvu odprla vrata v Karantanijo.

Komaj je moral Borut priznati bavarsko nadoblast, že si je izposlovala salzburška škofija pri papežu dovoljenje, da raztegne svojo oblast na vso Karantanijo. Salzburška škofija je začela pokristjanjevati karantanske Slovence in jim položila temelj za cerkveno organizacijo.

Prvemu krščanskemu knezu Gorazdu (750-753) je sledil v Karantaniji s frankovskim dovoljenjem njegov bratranec Hotimir (753-769). Njegovo vneto razširjanje krščanstva je izzvalo dva neuspešna upora poganskih Slovencev, ki so po Hotimirovi smrti skoraj zatrli krščanstvo. Uvedel ga je zopet Valtunk ali Volkun (Prešernov Valjhun), ko je s pomočjo bavarskega vojvoda Tasila končno premagal (772) poganske Karantance. Za Slovence pomembni verski žarišči sta bili v srednjem veku Oglej in Salz-

burg. Sv. Rupert iz kraljevskega frankovskega rodu je v Salzburgu zgradil cerkev sv. Petra in samostan. Utemeljitelj salzburške veličine pa je bil sv. Virgil, Irec († 784), ki je stremel za osamosvojitvijo salzburške škofije naspreti Bonifacu, ki je hotel Salzburško podrediti Mainzu. Škof Virgil je na Hotimirovo prošnjo poslal v Karantanijo pomožnega škofa Modesta z misijonarji, da so izvedli cerkveno organizacijo (okoli 760). Modest je posvetil tri cerkve: cerkev Gospe Svete, cerkev na Lurnskem polju (prednice današnje St. Peter im Holz, na mestu, kjer je v pozni antiki stalo rimsko mesto Teurnia s sedežem škofije) in še eno v dolini gornje Mure. Pokrajinski škof Modest je pokopan v cerkvi pri Gospe Sveti.

Da bi se Slovenci hitreje popolnoma pokristjanili, je osnoval Tasilo ob izviru Drave leta 769 samostan v Innichenu z namenom, „da bi neverni rod Slovencev pripeljal na pot resnice“, leta 777 pa drugega — Kremsmünster ob reki Krems na Gornjem Avstrijskem. Ko se je za Karla Velikega razširila frankovska oblast na vse slovensko in hrvatsko ozemlje, sta se salzburška škofija in oglejski patriarhat z vso vnemo posvetila pokristjanjenju Obrov in Slovanov. Ko je leta 796 Pipin, sin

Karla Velikega, uničil obrsko državo, je dodelil salzburški škofiji kot misijonski okoliš Spodnjo Panonijo, ki se je razprostirala med Blatnim jezerom, Rabo in Dravo, toda s pogojem, da to razdelitev potrdi tudi njegov oče. To se je tudi zgodilo. Tako je postala Drava južna meja salzburške škofije.

Odkar so prišli Karantanci pod oblast Bavarcev oziroma Frankov, niso več izbirali svojega kneza povsem samostojno, ampak so na to vplivali frankovski vladarji. Po smrti Karla Velikega je nastal v frankovski državi velik nered. To priložnost so izkoristila hrvatska plemena ob Savi in se uprla frankovski oblasti. Upor je vodil Ljudevit Posavski, ki je imel verjetno svoje središče v Sisku. Vstaji so se priključili tudi Slovenci v Karantaniji in ob zgornji Savi.

Upor so Franki v nekaj letih zatrli. Najhujše posledice so doživeli Slovenci. Izgubili so domače kneze. Karantanija je postala frankovska grofija, kneza pa je zamenjal frankovski grof. To se je zgodilo leta 820. Upornim slovenskim veljakom je frankovski kralj vzel posestva. Mnogi so v boju padli. S tem so Slovenci izgubili velik del svojega vladajočega razreda.

(Po Inzkovi Zgodovini Slovencev)

Nekaj vtisov o Iranu

Sestra Cecilija Rode deluje v Iranu od leta 1971. Tam je predstojnica svoje redovne skupnosti in se posveča oskrbi otrok gobavih staršev. Iz domovine se je umaknila maja 1945 in prek begunskih taborišč v Avstriji prišla z družino v Argentino. K usmljenkam je vstopila leta 1950, nato je po noviciatu in končanem študiju poučevala po srednjih šolah; pred odhodom v misijone v Iran je bila ravnateljica srednje šole „Medalla Milagrosa“ v Ramos Mejiji.

Sestra (Francka) Cecilija Rode je bila pred kratkim na obisku sorodnikov v Argentini in je na prošnjo DŽ rada povedala svoje vtise o Iranu.

Bi lahko na kratko opisali razmere v Iranu pod prejšnjim predsednikom, šahom Rezo Pahlevi? V socialnem, kulturnem, verskem, ekonomskem pogledu?

Iran, dežela na Bližnjem vzhodu, je država, ki ima na severu za sosede Ruse. Ena petina Kaspijskega morja je iranska. Na vzhodu meji na Afganistan in Pakistan, na jugu na Perzijski zaliv in Indijsko morje, na zahodu pa na Irak in Turčijo.

Kralj Reza Pahlavi je vladal deželo 37 let. Imel je veliko prijateljev zaradi „črnega zlata“, a vsi so ga zapustili v stiski.

Socialno življenje v Iranu seveda še zdaleč ni v redu. Več je revnih kot pa bogatih, posebno po

vaseh, katerih je na tisoče po iranskih gorah. Nepismenih je zelo veliko, veliko več žensk kot moških. Po deželi, v vaseh, zelo oddaljenih od mest, če je šola dveh ali treh razredov, je samo za fante, ne za dekleta.

Žena šaha Fara Diba se je zelo trudila in delala za kulturni dvig svoje dežele in ljudstva. Veliko dobrodelnih ustanov je organizirala v Teheranu in v drugih mestih. Ena teh organizacij je bila tudi za gobavce.

V glavnem mestu so bile redne gledališke predstave, koncerti ter razne telovadne igre. Razni festivali so imeli svoje letne predstave v nekaterih od iranskih mest.

Dežela je skoraj stodontno muslimanska, po večini so šiiti. Kurdi, ki zahtevajo že dolga leta svojo avtonomijo (živijo v zahodnem delu Irana), so suniti. Druga manjšina so Zoroastriji in Bahaji. Ti zadnji so bili zelo preganjani pod revolucijsko vlado.

Vsak veren musliman izpolnjuje svoje verske dolžnosti: molitev večkrat na dan, vsakoletni post (30 dni), to je mesec ramazan, ter romanje v sv. mesto Mašhad v Iranu in bogatejši v Meko v Arabiji.

V ekonomskem pogledu je šah želel, hotel in delal, da bi njegova dežela tekmovala z največjimi svetovnimi silami. Veliko tujih

podjetij je imelo v Iranu svoje tovarne za izdelavo vsakovrstnih pridelkov. Veliko central, največ za elektriko, tudi atomskih, je ostalo nedokončanih, ko se je začela revolucija...

Kakšen je bil začetek Homeinijevega vladanja in katere so značilne poteze njegovega doseganja vodstva?

Ko je bil Homeini še v Franciji, je praktično on vodil deželo. Pošiljal je kasete, ljudstvo se je zbiralo v mošejah in poslušalo navodila za njihovo versko, socialno in politično delovanje. Pet mesecev bivanja Homeinija v Franciji (15 let je bil v izgnanstvu v Iraku) je bilo odločilnih za padeč kralja. Stavke so bile na vseh področjih: šole so bile zaprte, tovarne, trgovine. Mesta so bila ogrnjena v črno, ljudje oblečeni v črno. Muslimani nosijo en mesec črna oblačila (mesec Maharram). Najbolj fanatični so ogrnili stene hiš s črnim blagom. Moški so se zbirali na javnih trgih in molili dolge, zelo glasne molitve.

Sprejeli so Homeinija kot rešitelja dobe zahodnjakov. Takoj so zadužili (vsaj v malem) kraljevo tajno policijo Savak. Ko je odšel kralj, so odprli vse ječe in jih izpraznili. Takoj pa so jih začeli polniti s pristaši kralja. Surovost, krvoželjnost, neusmiljenje, krutost so bili znaki tega začetka revolucije. Oni sami so govorili, da hočejo v vsem posnemati francosko revolucijo. Homeini se je imenoval duhovnega voditelja

prenovljenega islama, ki hoče preurediti vso družbeno in religiozno življenje po koranu. Na videz je imel vse ljudske množice za seboj. Pokazal se je kot pravi demagog. Ko pa se je spoznavalo njegovo delovanje, so se kmalu pokazali številni nasprotniki. Zelo hitro so se ohladili odnosi do osebnosti, ki so bile najožji Homeinijevi sodelavci in duhovni sinovi, kot Godbzadeh, Bazargan, Jazdi, Bani Sadr in drugi. Vsakdanje eksekucije, nesmiselna vojska med Irakom in Iranom, pobijanje Kurdiv, vse to vodi deželo v kaos in Homeini, ki dela vse „v božjem imenu“ (tudi pobija), ima vsak dan več sovražnikov.

Kakšni so odnosi vlade in prebivalstva da neirancev? In do kristjanov, katoličanov? Koliko je sploh še misijonskih postojank in misijonskega osebja?

Redovnikov in redovnic je ostalo malo v Iranu; nikdar nismo bili številni. Ko so zaprli šole leta 1980, so izgnali salezijance in salezijanke, usmiljenke in nekaj protestantov. Tudi naš škof, Irec, je bil izgnan. Tujcev-laikov ni veliko ostalo, ker so ukinili vse centrale, električne in atomske, v katerih so bili glavni inženirji Japonci, Francozi, Italijani in Nemci.

Kaldejci in Armenci imajo svoje šole; ti so iranski državljani. Od teh je malo katoličanov, več je pravoslavnih in protestantov. Redovnikov tujcev je vseh skupaj okrog 40.

Na kakšen način so delovali katoliški misijonarji do šahovega padca? In sedaj? In kakšne so perspektive?

Za časa kralja je bilo delo katoliških misijonarjev cvetoče, posebno salezijancev. Šole s številnimi učenci so bile cenjene. Dobrodelne organizacije so imele veliko podpornico v kraljici (ona je bila učenka usmiljenk v Teheranu, v šoli Jean d'Arc). Sedaj? Šole so vse v državnih rokah, kjer se dela načrtna islamizacija (pranje možganov). Redovnice, ki smo ostale, se ukvarjamo z delom kot je negovanje gobavcev, notranje gojenke, negovanje starejših ljudi, katekizem med Kaldejci, po njih vaseh... Delo med gobavci ni bilo nič prekinjeno ne ovirano med revolucijo. Ker so bolniki, ki so še vedno izključeni iz družbe, to delo ni zaželeno. Za muslimana je pa to še nečista bolezen; kdor se dotakne bolnika-gobavca, ne more moliti, preden se obredno ne očisti.

Katere so glavne verske resnice in poglobitna moralna načela mohamedamstva?

Mohamedanci kot monoteisti verujejo v enega Boga. Njih običaji ter versko in socialno življenje ima podlago v koranu. Ima veliko značilnih obredov za celotno družbo, kot je enomesečni post. Delo v tem mesecu se začne pozneje, v šolah, pisarnah, tovarnah. Ljudje vstajajo zgodaj zjutraj (ob treh), da jedo in pijejo, potem pa nadaljujejo nočni

MOLITVENI NAMEN ZA MAJ

Splošni: Da bi Marija odkrila krščanskim ženam vzvišeno dostojanstvo žene v katoliški Cerkvi.

Misijonski: Da bi se okrepila evangelizacija v krajih, kamor vdira brezboštvo.

počitek. Nato ves dan ne smejo nič zaužiti do sončnega zahoda, čeprav je vročina še tako huda. Letos je njih post trajal 17 ur dnevno. Vsi bari in trgovine, ki prodajajo pijačo in jedi, morajo biti zaprti.

Obstaja mnogoženstvo (do pet žena ima lahko en mož). Žena nima veliko pravic — služi za prokreacijo. Vedno je do tal pokrita s „čadorjem“—pajčolanom. Nikdar ne vidiš fanta in dekleta skupaj na cesti. Življenjsko družico fantu izberejo starši in mu dajo, kar je v njih možnosti: denar, ovce in podobno.

Značilnost te vere je zunanost, ni zveze med molitvijo in življenjem. Mnogo mladih se sprašuje, kako se osvoboditi te prisilne, fanatične islamizacije Homeinija. Molitev in požrtvovalnost za njih spreobrnjenje ni odveč. Bog ima svoja skrivnostna pota, ki jih mi, ubogi zemljani, težko razumemo. Kdor zaupa v neskončno božjo Previdnost, živi življenje vstalega Kristusa. **Sestra Cecilija Rode**

ŽIVLJENJSKA NAČELA

MOLITEV

Najnaravnejši in najpreprostejši način božjega češčenja je molitev. Molitev je z vero v Boga tako tesno povezana, da skoraj vedno zavrže vero, kdor opusti molitev.

Pojem molitve

Molitev je pobožno povzdigovanje duha, to je uma in volje, k Bogu, ali zaupen človekov razgovor z njim.

Zgolj umsko razmišljanje o Bogu, na primer pri verouku, branju verske knjige, še ni molitev. Z molitvijo častimo Boga, se mu zahvaljujemo za dobrote, mu zadržujemo za svoje grehe in ga prosimo novih dobrot.

Dolžni smo moliti

Kristus naroča: „Prosite in se vam bo dalo, iščite in boste na-

Za mladino za mladino

šli, trkajte in se vam bo odprlo“ (Mt 7, 7).

Kristus nas z zgledom vzpodbuja k molitvi. Kristus moli pred delom, pred trpljenjem; pred važnimi odločitvami preživi noč v molitvi.

Z molitvijo si izprosimo dejansko milost, brez katere ne moremo dalj časa živeti brez greha.

Zato bi grešil, kdor bi za več časa opuščal molitev ali jo opravljal malomarno. Če kdo včasih opušča molitev, ne greši.

K molitvi nas vabi sveto pismo: „Treba je vedno moliti in se ne naveličati.“ Prav tako nas Cerkev vabi tudi k daritvi sv. maše, ki je najlepši izraz češčenja božjega.

Lastnosti molitve

Molitev mora biti zbrana: v njej se obračamo na samega Boga in nanj med molitvijo mislimo. Pobožna je molitev, če so vse človekove sposobnosti usmerjene

k Bogu, tudi telesne. Ponižna je molitev, če človek po molitvi čaka, ne zahteva božjih dobrot. Molitev opravimo v Jezusovem imenu, če se sklicujemo na njegovo zasluženje. Bodimo med molitvijo v posvečujoči milosti, da nas Bog bolj gotovo usliši. Urejena je molitev, če prosimo, ne zahtevamo. od Boga, stanovitno in pred vsem duhovnih dobrot. Jezus je molil: „Ne moja, ampak tvoja volja se zgodi!“

Za koga moramo moliti?

Moliti moramo za vse ljudi, ker moramo vse ljubiti.

Zlasti moramo moliti za starše, sorodnike, dobrotnike in prijatelje.

Redno moramo moliti tudi za papeža, škofe, duhovnike, misijonarje, za Cerkev. Moliti je treba

prav tako za mladino, za družine, za narod, za državo, in seveda za bolnike, za trpeče, za grešnike, za duše v vicah, in kajpak tudi za sovražnike.

Oblika molitve

Oblika molitve in načini molitve so različni. Lahko jih ločimo v liturgične in neliturgične, po obrazcu ali prosto s svojimi besedami. Molitveni obrazci so koristni; Kristus jih je rabil, rabi jih Cerkev in tudi mi smo jih navajeni.

Posebej priporočljiva je premissljevna molitev, ko pobožno mislimo na besedilo kake molitve, verske knjige, slike. Se zberemo, in priporočimo Bogu, obračamo misli na svoje življenje, naredimo sklepe poboljšanja in se priporočimo Bogu. Anton Orehar

Preden BO PREPOZNO (V.)

Mladim v premislek — šport

V sedanjem času se le redkodaj spomnimo, kako so na Slovenskem pravzaprav pognali prvi zametki športa. Morda ne bi bilo napačno, če bi si zdajšnje življenjsko okolje v marsičem predstavljali — ali bolje rečeno, doživljali — kot v mnogih ozirih zelo podobno tedanjemu, pred osesdesetimi leti in še kaj več.

Pripovedovali so nam, da so naši duhovniki poizkušali vse mo-

goče načine, kako bi rešili mladino pred nevarnostmi tedanjih slabih razvad; ker na svetu ni nič novega, so že tedaj bili časi, ko je mlade bolj zanimala plesna in pivska družba. Ne samo ob koncu tedna, pač pa včasih tudi med tednom samim. Rešitev so našli v telovadni vzgoji, v športu: namesto zakajenih gostiln in pivskih lokalov naj bi se mladina zbirala v prostornih telovadnicah, plesno

glasbo pa bi nadomestile udarne koračnice.

Tako je na Slovenskem v nekaj desetletjih šlo skozi športno življenje precej generacij in z njimi se je slovenski živelj reševal.

Pravijo mladi, da starejši zlepa nismo z nobeno stvarjo zadovoljni, češ da smo vse znali boljše. To gotovo ne drži, ker še nihče ni bil brez napak. A vseeno je zdaj opazati stvari, ki jih včasih v športu nismo poznali. Res je, živeli smo na kompaktnem slovenskem ozemlju in tako nismo govorili po „srbsko“; brez vpitja in kričečih navodil drug drugemu; tudi nismo takoj prižgali cigarete, ko smo zapuščali igrišče; še manj

se zalivali s takratno Mountain Dew ali že umiti in preoblečeni naročili „on the rocks“... V odmorih so nam dali pol limone in ob koncu mrzlo vodo. Šele ob zaključku vseh tekem so zmagovalci slavili s pokali na mizah — a brez alkohola!

Revčki, bo dejal marsikdo. Če bi res bili, ne bi vzdržali toliko, kot smo. Sicer pa nikomur ne bo škodovalo, da se namesto buljenja v TV ob praznih programih blagovoli spomniti, da ima očeta, ki bi se verjetno rad pogovarjal o „starih“ časih.

Tak razgovor bo pozen, a ne prepozen.

Pavle Rant

v družini

SKRIVNOST LJUBEZNI

Ljubezen potrebuje znamenj

Glede spolnih odnosov mora vladati med zakoncema popolna enakopravnost. Oba imata do njih enako pravico, oba sta dolžna, da rada omogočata drug drugemu spolno dejanje, če eden izmed nji-

ju to pametno želi. Sv. pismo to odločno uči: „Mož naj ženi stori dolžnost, enako pa tudi žena možu. Žena nima oblasti nad svojim telesom, ampak mož; enako pa tudi mož nima oblasti nad svojim telesom, ampak žena. Ne odteguj-

ta se drug drugemu, razen morda kdaj v soglasju za nekaj časa" (1 Kor 7, 3—5).

Osebná zakonska ljubezen strogo zahteva, da je zakonsko spolno dejanje izvršeno v ljubezni, saj „se ta ljubezen na poseben način izraža in izvršuje v dejanjih, ki so lastna zakonu“ (CS 49, 2). Ta zahteva je celo večja kakor zahteva, da se zakonsko dejanje po svoji biološki strani pravilno izvrši. Oba zakonca sta se zato dolžna potruditi, da se po spolnem dejanju drug drugemu osebno podarita in drug drugega osebno sprejmeta, preprosto rečeno, drug drugega morata s tem dejanjem duševno in telesno zadovoljiti, kolikor zmoreta. Zakonca se morata v spolnih odnosih drug drugemu pametno prilagoditi.

Včasih je v zakonu potrebna tudi vzdržnost od spolnega dejanja, npr. nekaj časa po ženinem porodu ali v bolezni enega od zakoncev. Zakonska ljubezen zahteva tudi utemeljeno vzdržnost, še več, vzdržnost mora biti izraz te ljubezni.

Grešil bi zakonec, ki bi sozakoncu neupravičeno odrekel spolno dejanje, ali zakonec, ki bi to dejanje nespametno zahteval, npr. v pijanosti ali v veliki utrujenosti sozakonca. Enako bi grešil tudi zakonec, ki bi v spolnem dejanju iskal samo lastno zadovoljitev in se ne bi oziral na sozakonca ali bi to dejanje izvrševal na tak način, da bi sozakonca žalil ali mučil.

Ne samo do spolnih dejanj, tudi

do drugih znamenj zakonske ljubezni ima vsak zakonec pravico, drugi pa dolžnost, da mu jih izkaže, npr. poljub, objem, obramba pred besednimi napadi drugih ljudi, pogosti pismeni stiki, ko je eden odsoten. S takimi posebnimi znamenji ljubezni sta zakonca dolžna neprestano kazati, da pripadata drug drugemu. Posebno ženska narava ima po njih veliko potrebo, npr. v času nosečnosti. Ta znamenja sta si zakonca dolžna izkazovati tudi pred drugimi ljudmi; način je precej odvisen od navad časa in kraja, od značaja zakonca itd. Toliko bolj si jih morata izkazovati na samem. Tudi v času, ko se odločita za spolno vzdržnost, si jih smeta izkazovati, če sodita, da so za zakonsko harmonijo potrebna. Posebna znamenja zakonske ljubezni mnogo prispevajo k utrjevanju in rasti te ljubezni.

Ljubezen je rodovitna

Ker ima zakonska ljubezen svoj izvor v božji ljubezni, ki je stvariteljska, ne bi bila pristna, če ne bi vodila k ustvarjanju novih človeških bitij. Sama narava te ljubezni torej zahteva, da imata zakonca otroke, če jih le moreta imeti, in da jih imata toliko, kolikor jih po pameti moreta oskrbeti.

Tudi če gledamo čisto človeško, si ni mogoče zamisliti moža in ženo, ki bi se imela resnično rada, ne bi pa hotela drug od drugega otroka. Kakor zakonska ljubezen sili zakonca, da se drug drugemu

podarjata, tako ju nagiba, da se skupno podarjata novim človeškim bitjem, da svoji življenji združita v novo življenje, v življenje svojih otrok.

Ljubezen med možem in ženo se namreč ne more razviti samo med njima, ampak se hoče po sami svoji naravi razširiti v novo bitje.

Prav tako kot v Bogu! V Bogu je — po človeško govoreč — najprej prva božja oseba, Bog Oče. Ta je prav zato oče, ker se vsega daje Sinu; Sin pa je prav zato sin, ker je ves napolnjen z Očetovim sijajem, ker je rojen iz Očeta. V tem je najgloblja lepota božjega življenja, da ne Oče ne Sin ne pripadata več sebi, ampak da se Oče spoznava in ljubi v Sinu, ta pa spet ničesar ne govori od sebe, ampak le tisto, kar ve od Očeta: „Vse, kar ima moj Oče, je moje“ (Jan 16, 15). V tem je njuno neskončno ljubezensko srečanje in zlitje.

A tudi njuna neskončna rodovitnost. Ljubezen med Očetom in Sinom je tako velika, tako močna, da zaživi svoje življenje, da postane — Oseba, Duh ljubezni, Sveti Duh, medsebojni dar Očeta Sinu in Sina Očetu... Tretja božja oseba je posebljena ljubezen med Očetom in Sinom.

Podobno je v zakonu. Otrok je utelešena ljubezen med očetom in materjo. Otrok je pol oče, pol mati. A ne tako, da bi ga lahko razdelili, češ ta polovica je očetova, ta materina. Temveč je ves očetov in ves materin, je srečanje in

zlitje očeta in matere v eno osebo; je ljubezen, ki je postala tako močna, da je zaživela svoje osebno življenje. Otrok je utelešena ljubezen svojih staršev!

Otroci — sreča zakoncev

Zakonci niso dolžni imeti otrok samo zato, ker to zahteva narava zakonske ljubezni in ker morajo s Stvarnikom sodelovati, ampak tudi zato, ker otroci prinašajo zakonsko in družinsko srečo. V prav vsakem zakonu seveda ni mogoče imeti otrok zaradi fiziološke nesposobnosti katerega od zakoncev, zaradi težkih gospodarskih ali zdravstvenih razlogov itd. V večini zakonov pa je to mogoče. Kolik blagoslov za zakon in družino so otroci, to morda najbolje vedo tisti zakonci, ki otrok ne morejo imeti. Neka taka zakonca sta izjavila: „Če bi mogla izbirati med tem, ali naj imava deset otrok ali nobenega, bi izbrala deset otrok.“

Otroke zahtevajo od zakoncev tudi narod, država in Cerkev. Brez novih ljudi te družbe ne morejo obstajati.

Rodovitna zakonska ljubezen zahteva samo, da zakonca spočneta nova človeška bitja, ampak da za svoje otroke skrbita gmotno in duhovno. Rodovitna ljubezen skrbi otrokom za vsakdanji kruh, za stanovanje, obleko, za primerno izobrazbo in pridobitev primernega poklica. Mati je dolžna otroka hraniti s svojim mlekom, če je to le mogoče. Starši so dolžni otroke vzgajati v dobre in poštene ljudi ter državljane. Krščanski starši

Oče Damijan

Wilhelm Hünnermann

SMRT, TIFUS IN SLOVO...

Nad Loevnom so doneli mrtvaški zvonovi.

V vsaki cerkvi je pred glavnim oltarjem stal v črnino zastrt mrtvaški oder in ob njem so prasekali mračni plameni rumenih voščenenih sveč. Vse orgle so bučale veliko spokorno pesem sveta: Dan strahote, dan plačila!

Grobar je dan za dnem kopal nove grobove. Še nikoli se mu ni zdela zemlja tako težka kakor v tisti strašni jeseni leta tisočosemstotriinšestdesetega. Najtežja pa je bila tedaj, ko je moral kopati grob otroku. Zazdelo se mu je, da je hudoben, kot bi bil kriv, da morajo starši odnesti svojo srečo na pokopališče. Gle-

pa imajo poleg tega dolžnost, da otroke versko vzgajajo: morajo jim biti zgled krščanskega življenja, morajo jih versko poučevati, pošiljati k cerkvenemu pouku, učiti moliti, voditi k zakramentom, opominjati itd.

Krščanski zakon, Slov. medškofijski pastirski svet
(Bo še.)

dal jih je boječe, kot bi se moral opravičiti, da je izkopal grob.

„Samo drevesce vsadim v božji vrt,“ jih je tolažil. „Gotovo nekoč spet vzcvete.“

Sestre in zdravniki so ob bolniških posteljah obnemogli pod hudim bremenom. Na njihova mesta so stopili prostovoljni samarijani, dokler se tudi teh ni lotila mrzlica. V flamskem mestu je razsajal tifus.

Tudi v samostanski cerkvi je donel rekviem. Na mrtvaškem odru je ležal brat vratar Kalist. Siromašni, vročični rokodelčič, ki ga je bil brat onemoglega našel pred samostanskimi vrati in ga negoval, dokler ni ozdravel, mu je pustil svoj lastni križ, ki mu je prinesel smrt.

Neutrudni vratar je slednjič našel mir. Toda saj on sploh ni maral počivati! Še nazadnje je rekel:

„Ko bi tam zgoraj vsaj nekoliko mogel odpirati vrata tudi bedi!“

Zdaj je ležal pod črnim mrtvaškim prtom kakor na dan svetih zaobljub.

„Šel je v nebesa k slovesnim zaobljubam,“ je mrmral brat Damijan, ki je bil zdaj že dve leti spet v flamskem samostanu. Na-

to pa ga je prevzela misel, ki mu je stisnila srce:

„Brat Damijan, če bi jutri legel pod mrtvaški prt, bi bil pripravljen?“

„Ne, ne!“ se je branil brat. „Ne zdaj! Ne zdaj, ko sem tako blizu cilju! V letu dni bom posvečen in takrat se bodo pred menoj odprla vrata v svet in Bog me bo postavil za kmeta na kameniti njivi svojega misijona, kakor mojega brata Pamfilija. Na vseh svetih dan se bo odpeljal na Sandviške otoke.“

Ozrl se je v klop, kjer je klečal pater Pamfilij. Šele pred nekaj meseci je bil posvečen.

„Kako je bled!“ je pomislil Damijan. Ni čudno, noč za nočjo je prečul ob bolniških posteljah, v prostovoljni samarijanski službi.

Pamfilijev obraz je bil mrliško bled. Kako to? Ali ga je naenkrat premagala utrujenost, ki jo je dolgo s silo premagoval?

„Bog, daj mi moči! Daj mi moči!“ je molil. Nato pa mu je bilo, kot da vihrajo pred njim na neizmernem oceanu velika bela jadra.

„Misijon,“ je zastokal pater. „Bog, daj mi moči! Ne pusti, da bi zdaj omagal! Bog, ne daj, da bi tudi mene zagrnila tema!“ je prosil. „Ne pusti me brez nade zdaj, ko hočem stopiti na tvojo ladjo!“ Tedaj pa je neki glas spregovoril:

„In če te zdaj porinem proč od ladje; če se namesto tebe odpelje kdo drug, če te pahnem v

največje trpljenje? Si pripravljen tudi na to žrtev?“

Zona je spreletela izmučeno telo. Mrzel pot mu je stopil na čelo. Duhovnik pri oltarju je dvignil kelih. Pater Pamfilij je krčevito sklenil roke in v duši mu je kričalo:

„Oče, ako je mogoče, naj gre ta kelih mimo mene...“

Izpred glavnega oltarja se je oglasil zvonček. Glas je iskal pater Pamfilija:

„Bog svojemu lastnemu Sinu ni prizanesel. In ti hočeš odriiniti kelih trpljenja, ako ti ga pošlje? Kdo pa si!“

Pamfilij je dihal sunkoma. Kri mu je plala v sencih. Pred očmi so mu plesali rdeči krogi. Vse njegovo telo je objel žareč plamen. Njegove ustnice pa so trudno jecljale:

„Oče, zgodi se tvoja volja!“

Nezavesten se je zgrudil. Brat Damijan ga je na svojih močnih rokah odnesel v celico.

„Tifus,“ je ugotovil zdravnik in skomignil z rameni.

Damijan ga je ves prestrašen pogledal.

„Je nevarno?“ je izjecljal.

„Bolnik ima krepko naravo, zdravo, močno kri. A oslavljen je, zelo oslavljen zaradi prečutih noči. Bomo videli!“

„Bo v štirih tednih že zdrav?“ je komaj izdaval Damijan. „Bo prvega novembra mogel na ladjo, ki naj ga odpelje v misijone?“

„To je izključeno,“ je trdo odgovoril zdravnik.

„Zelo mu bo hudo,“ je rekel tiho.

Dneve in dneve je mladi duhovnik visel med življenjem in smrtjo. Napadla ga je huda vročica, da je več ležal v nezavestih. Ko mu je Damijan čez dva tedna obzirno sporočil, naj na potovanje ne misli, se je čudil njegovi vdanosti in pripravljenosti. Pamfilij je samo žalostno pokimal in dejal:

„Da, da, vem, ne more biti...“

Nekega dne je vprašal brata:

„Kdo potuje namesto mene v misijone?“

„Še ne vemo,“ je odvrnil Damijan. „Mnogi upajo. Ko bi bil jaz posvečen, bi tako dolgo prosil, dokler me ne bi poslali namesto tebe.“

„Zakaj šele, ko bi bil posvečen,“ je počasi vprašal Pamfilij. „Tudi tam je škof, ki te lahko posveti.“

Tedaj je Damijan krepko stisnil bolnikovo roko in razburjen zaklical:

„Meniš, da bi le smel prositi predstojnika?“

„Poskusi!“ mu je svetoval brat.

„Vem, da je to tvoja največja želja, in meni bi bilo v tolažbo, ko bi vedel, da si na mojem mestu ti.“

Nekaj minut kasneje je Damijan potrkal na vrata patra Vinkeja...

Pater Pamfilij pa je sklenil roki in molil:

„Vse svoje bolečine in veliko razočaranje, o Bog, ti darujem,

da pošlješ njega namesto mene v misijone.“

Bolnikova molitev ni bila zaman. Gvardijan je sicer imel pomisleke, razen tega je moral privoliti še glavni predstojnik. Vendar je pater Vincke Damijanovo prošnjo toplo priporočil. Čez nekaj dni je iz Pariza dospelo dovoljenje.

Bogoslovec Damijan de Veuster naj namesto svojega brata odpotuje na Sandviške otoke.

„Odpotujem! Odpotujem!“ je kričal Damijan.

Pamfilij mu je brez besed stisnil roko, oči pa je imel polne solz.

Na hujše je Damijana seveda še čakalo — slovo od doma.

Oktober je potrgal listje z dreves in ga kot preprogo razstlal po tleh.

Proti koncu meseca je Damijan odpotoval v Tremelov. Samo dva dni je smel ostati doma, nato pa naj bi se za vedno poslovil. Na kmetiji de Veuster so bili zvečer vsi zbrani okrog velike hrastove mize. Tiho so klonili pred božjo voljo.

Govorili so o zadnji žetvi in o sejmu ter o načrtih za prihodnost. Gerhard se bo na spomlad poročil z Doro Vermeylenovo, hčerko tremelovškega mlinarja. Ponosno je pripovedoval, da namerava stari mlin preurediti v nov valjčni mlin. Marija Deslaers je stopila v samostan. Leon pa bo vzel doma kmetijo in trgovino. Že nekaj let je bil pro-

čen z Marijo Feyaert in imel dva krepka fantiča.

„Vajini fantje morajo postati misijonarji!“ se je šalil Damijan. „Potem jih vse pošljite za mano.“

„Vseh je nekoliko preveč,“ se je zasmejal Leon. „Dobila jih bova najmanj en tucat, kajne, Marija?“

Marija ni ničesar rekla, le z zardelim obrazom se je nekoliko globlje sklonila nad nogavico, ki jo je pletla.

„Kaj pravzaprav pomeni ime Sandvich?“ je hotel vedeti Peter Winkelmohlen.

„Sandvich je angleška beseda in pomeni po naše kruh z maslom,“ je smeje se pojasnil brat. „Tako se imenujejo zato, ker ležijo kakor veliki masleni kruhki v veliki skledi oceana.“

„Potem ti bomo poslali gnjat za maslene kruhke,“ je brž obljubil hlapec. „Pujsa bo kmalu dobra za zakol.“

Nato so spet vsi molčali. Možje so puhali iz pip. Marija je rožljala s pletilkami. Mati je sklenila roke in nepremično gledala svojega najmlajšega. Kmet je s prsti nalahno bobnal po mizi. Nehote je moral misliti na besede, ki jih je nekoč izgovoril pater v Loevnu:

„Zaradi žrtev bomo nekoč blagoslavljali svoje življenje, oče de Veuster!“

Čez čas je Damijan vstal, vzela iz omare stare zgodbe svetnikov, odprl triindvajseti oktober, in jih

položil pred mater na mizo.

„Mati,“ je rekel, „beri nam iz svete knjige!“

Mati je brala počasi in glas se ji je tresel.

Brat Damijan je z vso dušo prisluškoval glasu, ki ga ne bo slišal nikdar več...

Naslednji dan je šel z očetom na polje. Kmet skoraj ves čas ni spregovoril besede. Vedel je, da bo njegovemu sinu tudi slovo od njive grenko.

„Dobra zemlja, oče,“ je tiho rekel Damijan.

„Da, dobra zemlja, dobra zemlja!“ je počasi odgovoril kmet.

Ko sta se vrnila domov, se je Damijan ustavil pred križem na dvorišču.

„Tukaj sem moral večkrat klečati, oče!“

„Tu so klečali vsi de Veuster, vsi,“ je rekel oče. „In Bog jih je blagoslovil. Tudi Leonovi fantje bodo morali klečati tu.“

„Ampak za dvanajst fantov bo ste morali klop nekoliko podaljšati,“ se je nasmehnil Damijan.

Poslovil se je tudi od župnika in učitelja.

Vračal se je skozi gozd. Črne jelke so mu priklicale v spomin srečna otroška leta, ko je bil puščavnik. Prišel je do puste. Že davno je skrvavela v pozni jeseni. Srebrna pot pa je še bila tam, pot, po kateri je nekoč šel iskat Boga.

„Da, to je dom!“ je vzdihnil.

Popoldne se je poslovil od domačih. Oče mu je dolgo brez

beseb stiskal roke. „Dobro napravi!“ so rekli bratje in umikali oči. Najtežje je bilo slovo od matere.

Kmetica si je ovila rožni venec okrog rok, kot bi bil debela vrv, katere se je lahko oprijela v najhujši stiski. V sinovem objemu so ji na lica privrele dolgo zadrževane solze.

„Ne jokaj, mati!“ jo je tolažil. „Pojdi jutri v Scherpenheuvel. Peter naj te pelje z vozom. Pri božji Materi je tolažba. Tam se posloviva.“

Kmetica Ana Katarina de Veuster, Marija Feyaert in brat Damijan so drugo jutro klečali pred Marijinim prestolom v Scherpenheuvelu. Niso govorili, a nebeški Materi so povedali vse.

Končno je kmetica vstala, vzela iz žepa srebrno srce in ga obesila poleg Marijinega prestola.

„Ker si Avgustu vrnila zdravje,“ je hvaležno šepetala. Nato je vzela drugo srebrno srce in ga obesila poleg prvega.

„Ker si Jožefa poklicala za misijonarja!“ je vzdihnila in smehljaj ji je spreletel nagubani obraz.

Marija Feyaert je ihtela. Brat Damijan pa je krčevito stiskal roke in molil:

„Sveta Devica, daj materi moči in sprejmi moje srce v varstvo.“

Ko so zapustili cerkev, so šli tiho k vozu, s katerim se je Damijan pripeljal iz Loevena. Peter Winkelmohlen je stal ob kmečkem vozu. Stari hlapec je neprestano pokal z bičem, da ni zavpil, in

vendar so mu solze tekle v brado.

Damijan je od časa do časa postal in gledal nazaj k veliki, z zvezdami posuti kupoli.

„Ne mudi se še!“ se je smehljala mati. Sin pa je tiho rekel:

„Pusti me, da se je nagledam! Saj jo vidim zadnjič.“

Obstali so pred odprtimi vrati voza.

„Posloviti se moramo!“ je rekla mati. Poslednjič je objela svojega sina. Marija je jokaje stisnila Damijanu roko in stari Peter se je poslovil molče.

„Zbogom za vedno!“ je še enkrat zaklical Damijan, nato pa naglo stopil v samostanski voz. Konji so potegnili in ženi sta ostali sami pred cerkvijo Božje matere.

Nato sta stopili na voz, Peter Winkelmohlen pa se je povzpel na kozla in mrmral:

„Jaz, osel, sem ga pa pozabil vprašati, kam naj pošljemo puj-sino gnjat. No, zdaj je prepozno. Hi, Bela!“

Na dan vseh svetnikov leta osemnajstotriinšestdesetega je brat Damijan v Brehenhavnu stopil na brhko trijambornico — „R. W. Wood“, ki naj bi misijonarje prepeljala na Havajske otoke.

Profesor: „Fantje, kdo je kadil v razredu?“

„Nihče.“

„Nikar ne tajite, imam odličn nos!“

„No, pa povejte, kakšne smo kadili!“

Zorka Simčiča mladinski igri

Zorko Simčič se je v emigracijski književnosti uveljavil kot novelist (Človek na obeh straneh stene), pa tudi kot dramatik (Krst pri Savici) in publicist, predvsem pa duhovit esejist in živahen „konferensjer“. Manj poznani pa sta med nami njegovi medvojni deli: študentovski roman Prebujenje in Tragedija stoletja, zbirka, ki ni to, kar bi utegnil kdo razbrati iz naslova, temveč niz duhovitih feljtonov, ironičnih, tudi grotesknih esejev in kaj podobnega. Tudi prvotni Krst pri Savici je iz tega časa, kar pomeni, da se je Simčič v tej prvi svoji dobi zanimal tudi za dramatsko pisanje.

In v tej mladostni dobi ima ta njegova najnovejša knjiga svoj izvor. Je iz l. 1980, ki pa je izšla šele novembra 1981 kot dar Nášega doma v San Justu za darilo ob 25-letnici Balantičevega šolskega tečaja svojim sedanjim in prejšnjim učencem, učiteljem in prijateljem v omejenem številu izvodov. Se pravi, da je izid te knjižne izdaje pogojen z mladinsko slovesnostjo, in ker se mi zdi, da ni prišla na širši knjižni trg, utegne biti zelo redka že sedaj, in se bo to čutilo še bolj v prihodnosti.

Sta to dve mladinski igri in v zvezi z mladino in ima zato knjižica (104 str.) tudi dva naslova: na prvi strani ovitka: **Čarovnik Začarane doline**, in na zadnji

strani: **Družina Zebedej (kjer vsi polni so idej)**. Pomeni, da se je Simčič povrnil s to knjigo v svoj prvi ustvarjalni svet formalno in snovno: v dramatsko obliko, v mladinsko problematiko ter naklonjenost v grotesknost.

Čarovnik začarane doline je gorska pravljica iz Patagonije, z glavno osebo Tacona, malega človečka s prevelikimi „tacam“ (kasteljanski „patas“, odtod Patagonija, dežela, kjer so živeli taki „taconi“). Ob ta davni pravljичni motiv pa postavlja sodobno smučarsko življenje Bariloč s svojim zimskim športom. Pa še z globjo etično duhovno mislijo: ne ustvarja sreče **strah pred človekom**, ampak **ljubezen do njega**. Tacon se boji ljudi, in ker je več en čarovnik, se poslužuje svoje čarovne paličice: slednjega človeka, ki se mu približa iz strahu pred njim, začara v zmrzal. In tu je zgodba — pravljica: po slovesni proslavi mlade družbe na gorski postojanki pred odhodom v prezimovališče v dolino pet bratov razdere prazen sod, napravijo iz dog smučič in se spuste v Začarano dolino. Tam jih preplašen Tacon spremeni — v snežene snope. Sestrica Janika jih gre že v metezu snega iskat. Sreča Tacona in — topel človeški odnos med njima spremeni pravljичnega Tacona v — človeka, dobi umrljivost, izgubi tace in uhlje, oččara zamrznence in se z mladimi vrne k

človeku, kjer zaživi toplo ljubezen družine.

To je smisel te bariloške pravljice, ki jo je Simčič zamislil ob glasbenem nastopu Bariloškega mladinskega koncerta, ki je z voditeljico go. Lučko Kralj-Jermanovo dosegel že argentinski in evropski uspeh. Zamislil jo je kot **libreto za mladinsko opero**, kjer naj bi nastopajoči peli, kot mladinski celovečerni operni nastop. Zato bi snovi dala življenje šele uglasbitev z vso muzikalno opremo. Razumljivo je, da je original napisal Simčič v kasteljanščini in ga prevel v slovenščino: **delo išče uglasbitelja**. Tudi tehnično je težko uprizorljivo, toda primerno je za branje mladostnikom in še bolj za pripovedovanje staršev otrokom. Fantazija opravlja svoje in nazorno predstavlja ne osebe (kovač!) so umetniške kreacije zase. Glede verzov, sem mnenja, da so bolj recitativni kot pevni, zato si jih lažje predstavljam v kasteljanščini kot slovenščini.

Družina Zebedej (kjer vsi polni so idej) ni pravljичna igra, temveč popolnoma realistična zgodba sedemčlanske družine: staršev in petih otrok, ki so vsi „polni idej“. Ena teh je bila: oče bere v družinskem krogu novico, da bodo vrgli iz zavetišča 15 betežnikov, če do jutri do polnoči ne dobe sredstev za vzdrževalnino, toliko in toliko denarja. Starši zapode otroke spat. Oni pa zdaj govore, kaj bi naredili, da bi rešili polnožaj revežem. Kot „polni idej“

skrivaj zbeže iz spalnice in se ponudijo cirkusu, da v njem z razkazovanjem svojih umetnosti, coprnije itd. prislužijo ta denar. S prigrisativjo cirkusu odkrijejo, da ta kupčuje s prodajo otrok v suženjstvo, in ga predajo policiji. In tako dalje... ideje se porajajo in ugašajo... dokler otrokom prijatelj-bančni uradnik mimogrede ne pove, da ima njih družina v banki prav toliko denarja, ki ga hrani za počitnice, in da ima vsak član pravico dvigniti denar iz banke. Hurá! Dvignejo denar in se še pravočasno odpeljejo s kolektivom v zavetišče zunaj mesta: Rešijo starčke. Doma pa jih čaka — palica... Toda — starša sta bolj ponosna na otroke, kot sta bila prej — in namesto kazni pride pohvala...

To je Simčičev svet iz Prebujenja: mladostniki, polni idej in razposajenosti, tveganosti in domislic pa tudi grotesknosti. Pri policaju Pendreku ta groteska skoraj preraste že zgodbo in jo zavira pri organski vzpetosti, namomesti pa to dramsko-tehnično pomanjkljivost z „navdušenjem“, ki ga čuti mladina — ta, ki nastopa, in ta, ki gleda — do komedijantstva. Mene, npr. je motila ta predolga poročevalska karikatura z interpoliranim radijskim poročevalstvom, ki nasilno izpada iz realistične družinske zgodbe, kar ta Družina Zebedej slej ko prej je.

Tudi odrska predstavitev terja novih rekvizitov in moderno odrsko „mašinerijo“, toda — igra bi

Novice

IZ SLOVENSKE

Slovenski zlatomašniki v letu 82

50-letnico duhovništva bodo letos obhajali ti-le zlatomašniki: v ljubljanski nadškofiji: Franc Čampa, župnik na Raki; Franc Fortuna, župnik v pokoju v Lahovčah; Jože Gregorič, profesor in župnik v pokoju v Stični; Boris Koman v Argentini; Ivan Mramor, župnik v pokoju v Velikih Laščah; Ignacij Škoda, župnik na Bledu; Ludovik Zajec, župnik v pokoju v Ribnici; v mariborski škofiji: Stanislav Trobina, župnijski upravitelj v pokoju v Šoštanj; v koprski škofiji: Viktor Berce, župnik v Budanjah; Ivan Delpin, župnik v Pliskovici; Ka-

.....
bila vredna uprizoritve, da bi prišla do veljave njena dramatska vrednost. Sicer pa ima igra kot taka že tudi svojo novelistično vrednost (tudi pisana je skoraj kot novela, ki mnogobesedno povezuje dialog). Vrednost pa ima z dobro orisanimi nazornimi osebami, ki jim Simčič zna dati življenjski lik. In v tem je Simčičeva literarno oblikovna moč, ki se je pokazala — po tolikem času! — spet v leposlovnem ustvarjanju.

Tine Debeljak

rel Klinkon, župnik v pokoju v Tolminu; redovniki: biseromašnik dr. p. Roman Tominec, frančiškan (Ljubljana-Bežigrad); zlatomašniki: p. Klemen Šmid, frančiškan (Lj.-Šiška); Franc Jereb, lazarist, (Beograd); Anton Hanželič, salezijanec (Sevnica); Franc Horvat, salezijanec (Boštanj).

Birmi v letu 1981

V letu 1981 so bile birme na 82 krajih in v nadškofijski kapeli ob petkih. Vseh birmancev je bilo 6.907.

Stanje duhovnikov

Ljubljanska nadškofija je 1. januarja 82 imela doma 364 škofijskih duhovnikov, stalno v inozemstvu delujočih inkardiniranih 81, ekskardiniranih pa 44 duhovnikov. Skupno 489.

Inkardinirani duhovniki, ki stalno delujejo v inozemstvu, so razdeljeni takole: Argentina 32, Brazilija 2, Čile 6, Ekvador 7, Venezuela 2, Kanada 2, ZDA 7, Avstrija 7, Belgija 2, Francija 3 Italija 7, Nemčija 5. Med njimi jih je bilo 46 posvečenih še doma, 35 pa v inozemstvu. Med ekskardiniranimi duhovniki ki stalno delujejo v inozemstvu, jih je bilo 30 posvečenih doma, 14 pa v inozemstvu.

Redovnikov deluje in biva v nadškofiji 157. Bogoslovcev ima nadškofija 39, gojencev malega semenišča je 24. Nadškofija ima 304 župnije.

Pogovor med slovenskimi škofi in predstavniki celjske Mororjeve

3. februarja 82 so se v Ljubljani sestali slovenski škofje in predstavniki Mohorjeve družbe, ki obhaja letos 130-letnico in se pripravlja na redni občni zbor. Odkrito so se pogovarjali o nekaterih vprašanjih, ki zadevajo življenje in delovanje Mohorjeve družbe v sedanjem času in razmerah.

Govor je bil med drugim o razlagi nekaterih določil v pravilih MD, ki ni več cerkvena bratovščina, ampak društvo; o načinu, kako pri Mohorjevi oblikujejo in sprejemajo knjižni načrt, o upadanju števila članov, o pogledih poverjenikov. — Vodstvo celjske Mohorjeve družbe si je ohranil škof Grmič, ki s svojim somišljenikom Rajhmanom in nekaterimi drugimi sodelavci vedno znova izražajo svoje simpatije s „socializmom“ doma in po svetu.

Med Slovenci v zamejstvu

Počastitev pesnice Milke Hartman

Milka Hartman je koroška pesnica, doma v Libučah pri Pliberku, rojena 1902. Kot kulturna delavka je

stala zmeraj zvesto ob strani slovenskega koroškega ljudstva. Njene pesniške zbirke so: „Dekliške pesmi“ (1934), ki jih je harmoniziral Marko Bajuk „Moje grede“ (1952); „Lipov cvet“ (1972) ter „Pesmi z liburškega mela“. Ob njeni 80-letnici pa je izšel izbor njenih pesmi. Napisala je tudi veliko dramskih prizorov in spevoiger. Vse njeno delo raste iz krščanskega etosa in narodne zavesti in bolečine in ga prešinja osebno elegično razpoloženje. Ob njenem 80-rojstnem dnevu so ji priredili slavnostno akademijo v domu v Tinjah.

Svetovne novice

Islam ogroža kristjane

Delegacija Svetovnega sveta Cerква, ki jo je vodil pastor Andre Appel iz Strassbourga, je pred kratkim obiskala Turčijo in se v Ankari pogovarjala z vladnimi funkcionarji o življenju kristjanov v tej državi. Funkcionarji so ponovili uradno stališče svoje vlade, da kristjani v Turčiji nikakor niso zapostavljeni.

Njihovo mnenje pa je v očitnem nasprotju z izjavami kristjanov, ki so pobegnili iz Turčije. Ti tožijo, da muslimanski sodržavljeni še naprej preganjajo kristjane in da turške oblasti dopuščajo to preganjanje. V Turčiji je med 38 milijoni prebivalcev od 100 do 300 tisoč kristjanov.

Sedanja vojaška vlada si močno prizadeva za reislamizacijo dežele. Začeli so obnavljati stare mošeje, graditi nove, v šole so v začetku lan-

skega leta spet uvedli kot glavni predmet pouk v islamu, radio in televizija nenehno podaljšujeta islamske verske oddaje, v Carigradu in Ankari bodo zgradili islamski teološki fakulteti, na hitro so začeli pripravljati učbenike za pouk v islamu itd. Očitno je panislamizacija v Turčiji naletela na pripravljena tla.

Za ostarele

Na Dunaju so ustanovili avstrijski narodni odbor za pripravo svetovnega zborovanja OZN na Dunaju od 26. julija do 6. avgusta. Na njem pričakujejo organizatorji okrog 1.500 delegatov iz 130 družin. Namen tega zborovanja bo opozoriti svetovno javnost na težave starejših ljudi in izdelati širok načrt mednarodne pomoči tem ljudem v prihodnjih 30 letih. Na ustanovnem sestanku odbora so bili tudi zastopniki avstrijske Cerkve in dobrodelne ustanove Caritas.

Porast poklicev na Poljskem

Tiskovni urad poljske škofovske konference je objavil statistične podatke o duhovnih poklicih v lanskem letu. Opaziti je znaten porast števila duhovniških posvečenj in zanimanja za študij teologije.

Tako je bilo lani posvečenih 688 bogoslovcev, prejšnje leto 632 in 1971 le 482. Redovnim skupnostim pripada 206 lanskih novomašnikov.

Močno se je povečalo tudi število kandidatov za duhovniški poklic. Ob koncu lanskega leta je bilo v škofijskih semeniščih in redovnih inštitutih 6714 bogoslovcev, predlanskim 6285 in 1971 le 4808. Med študenti teolo-

gije je 4727 škofijskih, 1987 pa gencev redovnih skupnosti.

Največji vikariat sveta

Arabski apostolski vikariat je po obsegu največji na svetu, zajema namreč področje 13 arabskih držav in meri 2.931.458 km². Od leta 1975 ga vodi 56-letni kapucin msgr. Bernardo Gremoli, naslovni škof Masuccaba. Na področju tega vikariata živi 180.000 katoličanov. Oskrbuje jih 26 duhovnikov. Duhovniki živijo na 17 različnih krajih in skrbijo za 52 postojank. IV vikariatu deluje tudi 77 redovnic. Zaposlene so predvsem v šolah in bolnišnicah. Njihovo delo je zelo cenjeno in veliko pomaga k spoštovanju katoliške Cerkve v teh deželah.

Zakramentu sprave dati še večji pomen

Vatikanski tiskovni urad je 28. januarja objavil pripravljeno listino za škofovsko sinodo o spravi in pokori v poslanstvu Cerkve. Škofje z vsega sveta bodo o tem nadvse pomembnem pastoralnem vprašanju razpravljali oktobra letos na sinodi v Rimu.

V listini, ki so jo razposlali vsem škofom po svetu, je poudarjen pomen individualne spovedi. Izražena je tudi želja po pogostejših spokornih bogoslužjih, ki imajo velik vzgojni pomen, vendar nikakor ne morejo nadomestiti posamične spovedi. Splošno odvezo je mogoče dati v izjemnih primerih (npr. zelo veliko spovedancev, a malo spovednikov, ter velika časovna stiska in utemeljen razlog za to). Listina je nekakšen delovni osnutek za sinodo.

Za dobro (in slabo) voljo v Sloveniji

Absolvent medicine pride k šefu bolnice iskat službo.

„Nič ne bo, dragi mladenič, saj veste, da bolnišnice absolventov medicine ne sprejmejo v službo.“

„Vem, a kako naj potem pridem do prakse?“

„Poizkusite tam, kjer tudi nosijo bele halje: pri frizerjih in mesarjih.“

So stvari, ki mi niso jasne, pa če je še tako sončno.

Če me že mečete na cesto, naj bo vsaj asfaltirana!

Ker se je stalno kopal v znoju, so mu dali stanovanje brez kopalnice.

Končno so ga zamenjali! Sedaj sedi v drugem fotelju.

„Kaj je v Jugoslaviji trenutno najbolj stabilno?“

„Obljuba o lepši prihodnosti.“

Poznam nekoga, ki mu samo človeška podoba kazí pasje življenje.

„Kaj bi storili, če bi vas nenadoma postavili na mesto predsednika vaše občine?“

„Storil bi tako, kakor so me naučili: najprej bi poskrbel zase.“

Človek mora včasih misliti s tujo glavo, da bi ohranil svojo.

Ko človeka prisilijo, da umolkne, začne misliti.

Natanko se ve, kdo pije, dognati je še treba, kdo bo plačal.

Smešno je, če človek brez vesti reče, da ima čisto vest.

Ni važno misliti, ampak prepričati druge, da mislimo.

Čas je, da pokopljemo ideale, saj že zaudarjajo.

Vsak začetek je težak, zlasti začetek konca.

Politiki se trudijo razdeliti svet na tri enake polovice.

Rušiti v imenu napredka je prav tako nesmiselno, kot graditi v imenu zaostalosti.

V razredni družbi nekateri vse življenje ponavljajo isti razred.

Socializem je podoben poševnemu stolpu v Pisi: ni stabilen, a kljub temu stoji.

Če temelji popuščajo, se najbolj tresejo vrhovi.

Tovariši, dosegli smo že tako visok življenjski standard, da ga večina proletarcev ne doseže več.

Do zdaj so nas potrošnike varali na vse mogoče načine, zdaj pa nas varajo tudi že na nemogoče načine.

KJE JE KAJ

LETO 49

MAJ 1982

OB ROMANJU IN ŽEGNANJU

Po poklicu romarji — osip — na cilju (J.Re.)	257
Marija — ljubezen v nebesnomodrem plašču (Milena Merlak)	258
Sopotnica (Janez Remic)	260
Opozorilo iz Mostarja o domnevnih Marijinih prikazovanjih	261
Marija na velikonočno jutro (Ae.)	262
Prošnja Mariji (Grandmaison)	265
Večerni zvon (Anton Medved)	287

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

Papeževo potovanje na „črno celino“ (Po Družini)	266
Iz kronike sv. očeta	273
Papež predstojnikom jezuitov	275
Obletnica vatikanskih arhivov	276
Kardinal Slipyj si želi patriarški naslov ..	277

SODOBNA VPRAŠANJA

Delo in kapital v okrožnici Laborem excercens (Avgust Horvat)	280
Vest — notranja postava (nadškof šuštar)	284
Vest je močna (Ivan Cankar)	287
Padec, zaznan od vseh potresomerov (Alojz Rebulaj)	288
Nekaj vtisov o Iranu (s. Cecilija Rode)	301

SLOVENSKA CERKEV

Sedanji trenutek v Cerкви na Slovenskem (Naša luč)	289
Prevzem krščanstva pri Slovencih (Po Inzkovi Zgodovini. Slovencev)	299

SLOVENSKI JEZIK

Vrednost in lepota slovenske besede (Jože Krivec)	292
Nekaj o pravopisu. Nekateri manj znani izrazi (Simon Rajer)	298

ZA MLADINO

Molitev (Anton Orehar)	304
Mladim v premislek — šport (Pavle Rant)	305

V DRUŽINI

Skrivnost ljubezni (Slovenski medškofijski pastoralni svet)	306
---	-----

ROMAN

Oče Damijan (Wilhelm Hünermann)	309
---------------------------------------	-----

NOVA KNJIGA

Zorka Simčiča mladinski igri (Tine Debeljak)	314
--	-----

NOVICE

Novice iz Slovenije	316
Med Slovenci v zamejstvu	317
Svetovne novice	317

HUMOR

Za dobro (in slabo) voljo v Sloveniji	319
---	-----

Malo za šalo, malo zares

„Ali je bilo v jedilnem vagonu kosilo dobro?“

„Dobro. Le čakati sem moral nanj 100 kilometrov.“

— — —
Zakonca, ki sta bila povabljena k znanecem, kmalu po večerji vstaneta:
„Tako, sedaj morava pa domov. Pred seboj imava še dolg prepir.“

— — —
„Včeraj sem bila v lepotnem salonu.“

„In nisi prišla na vrsto?“

„Jasno,“ trdi Brežnjev na nekem kongresu, „da ne damo Sibirije Kitajcem. Kaj naj zgubimo vse naše izobraženstvo?“

— — —
„Kaj je to: štirje so v sobi, pa le eden dela.“

„Ne vem.“

„Trije uradniki in en ventilator.“

— — —
„Ali si poznal mojega pradedu?“

„Ne.“

„Kako je pa potem to, da pripoveduješ ves čas njegove smešnice?“

DUHOVNO ŽIVLJENJE

je slovenski verski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (msgr. Anton Orehar); urejuje uredniški odbor.

Editor responsable: msgr. Antonio Orehar — Ramón L. Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Registro de la Propiedad Intelectual No. 1.313.507.

Tiska Vilko s. r. l., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires.

ZDA: Rev. Julij Slapšak, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103, USA.

Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA.

KANADA: Ivan Marn, 131, Treeview Drive, Toronto 14, Ontario, Canada.

TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia.

ITALIJA: Zora Pličanc, Riva Piazzutta 18, Gorizia, Italia.

AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina za leto 1982 je 450.000 pesov.

DENARNA NAKAZILA NA NASLOV:

Antonio Orehar, Ramón Falcón 4158, 1407 Buenos Aires, Argentina.

Zunanja oprema: Franci Holosan; notranja: Stane Snoj.

LA VIDA ESPIRITUAL